

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

НОВОЖИЛОВА ДАР'Я ОЛЕКСІЇВНА

Допускається до захисту:
к.філол.н., завідувач кафедри
англійської філології
Залужна О. О.

(підпис)

«___» _____ 2021 р.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В
АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Спеціальність 035 «Філологія»

Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно),
перша англійська»

Освітня програма «Англійська та друга іноземна мови та літератури
(переклад включно)»

Магістерська робота

Науковий керівник:
Залужна Ольга Олексіївна
к.філол.н., завідувач кафедри
англійської філології

Оцінка: ____/____/_____
(бали/за шкалою ЄКТ5/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2021

АНОТАЦІЯ

Новожилова Д. О. Фразеологічні одиниці із гастрономічним компонентом в англійській та українській мовах. Спеціальність 035 «Філологія». Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська». Освітня програма «Англійська та друга іноземна мови та літератури (переклад включно)». Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2021. 99 с.

Магістерську роботу присвячено вивченню семантичних особливостей фразеологічних одиниць (ФО) із гастрономічним компонентом на матеріалі англійської та української мов.

Об'єктом дослідження є ФО із гастрономічним компонентом в англійській та українській мовах. Матеріалом для наукового дослідження слугує 391 фразеологізм із гастрономічним компонентом у британському варіанті англійської мови та 125 фразеологізми із гастрономічним компонентом в українській мові. Основні методи і прийоми дослідження – метод суцільної вибірки, дефініційний та компонентний аналіз, структурний метод, зіставний метод та елементи кількісних підрахунків.

У магістерській роботі проаналізовано розвиток фразеології як науки та здійснено критичний огляд матеріалу за темою, визначено значення поняття фразеологічна одиниця, досліджено її експресивність, образність та способи класифікацій стійких виразів.

У науковій розвідці було розглянуто семантику фразеологічних одиниць, класифіковано за гастрономічним компонентом, проведено кількісний аналіз та визначено продуктивність, здійснено зіставний аналіз досліджуваних одиниць.

Серед корпусу досліджуваних одиниць в англійській мові було виділено такі семантичні групи як хлібобулочні вироби (*bread* 'хліб' (58 од., 14,8%), *cake* 'торт' (46 од., 11,7%), *pie* 'пиріг' (36 од., 9,2%), *cookie* 'печиво' (21 од., 5,3%)), молочні продукти (*butter* 'масло' (26 од., 6,6%), *milk* 'молоко' (21 од., 5,3%), *cheese* 'сир' (19 од., 4,8%), *cream* 'вершки' (3 од., 0,7%)), м'ясні продукти (*beef* 'яловичина' (15 од., 3,8%), *meat* 'м'ясо' (11 од., 2,8%), *lamb* 'ягнятина' (10 од.,

2,5%), *bacon* ‘бекон’ (5 од., 1,2%), *mutton* ‘баранина’ (2 од., 0,5%), *pork* ‘свинина’ (2 од., 0,5%), *steak* ‘стейк’ (1 од., 0,2%)), фрукти (*apple* ‘яблуко’ (22 од., 5,6%), *banana* ‘банан’ (8 од., 2%), *grape* ‘виноград’ (4 од., 1%), *peach* ‘персик’ (3 од., 0,7%), *orange* ‘апельсин’ (3 од., 0,7%), *plum* ‘слива’ (2 од., 0,5%)), овочі (*potato* ‘картопля’ (10 од., 2,5%), *beans* ‘квасоля’ (7 од., 1,7%), *carrot* ‘морква’ (4 од., 1%), *pea* ‘горох’ (3 од., 0,7%), *mushrooms* ‘гриби’ (3 од., 0,7%), *cabbage* ‘капуста’ (3 од., 0,7%), *salad* ‘салат’ (2 од., 0,5%), *cucumber* ‘огірок’ (1 од., 0,2%), *rhubarb* ‘ревінь’ (1 од., 0,2%), *beet* ‘буряк’ (1 од., 0,2%)), ягоди (*cherry* ‘вишня’ (16 од., 4%), *berry* ‘ягода’ (2 од., 0,5%), *gooseberry* ‘аґрус’ (2 од., 0,5%), *raspberry* ‘малина’ (1 од., 0,2%)) та горіхи (*nut* ‘горіх’ (10 од., 2,5%), *peanut* ‘арахіс’ (5 од., 1,2%), *chestnut* ‘каштан’ (2 од., 0,5%)). Досліджуючи ці групи було виявлено, що найпродуктивніші є одиниці із компонентом *bred* ‘хліб’ (58 од., 14,8%), а найменш продуктивними є ФО із лексемами *steak* ‘стейк’ (1 од., 0,2%), *beet* ‘буряк’ (1 од., 0,2%), *raspberry* ‘малина’ (1 од., 0,2%).

В українській мові через ФО із гастрономічним компонентом було виявлено такі елементи як *хліб* 47 од., (37,6%), *пиріг* 14 од., (11,2%), *тісто* 8 од., (6,4%), *мед* 19 од., (15,2%), *молоко* 17 од., (13,6%), *сало* 11 од., (8,8%), *мак* 9 од., (7,2%). Найбільш продуктивні виявлено ФО із компонентом *хлібу* (47 од., 37%), а найменшою продуктивністю характеризуються фразеологізми із лексемою *тісто* (8 од., 6,4%).

Ключові слова: фразеологія, семантика, лінгвокультура, гастрономічний компонент, англійська мова, українська мова.

SUMMARY

Novozhylova D. O. Phraseological Units with Gastronomic Component in English and Ukrainian Languages. Specialty 035 “Philology”. Specialization 035.041 “Germanic languages and literatures (translation included), the first – English”. Educational program “English and Second Foreign Languages and Literature (translation included)”. Vasyl’ Stus Donetsk National University, 2021. 99 p.

The master’s thesis is devoted to the study of semantic features of phraseological units (FU) with gastronomic component on the material of English and Ukrainian languages.

The object of the study is FU with a gastronomic component in English and Ukrainian. The material for the research is 391 phraseology with a gastronomic component in the British version of English and 125 phraseology with a gastronomic component in the Ukrainian language. The main methods and techniques of research – the method of continuous sampling, definition and component analysis, structural method, comparative method and elements of quantitative calculations.

In the master’s thesis the development of phraseology as a science is analyzed and a critical review of the material on the topic is carried out, the meaning of the concept of phraseological unit is determined, its expressiveness, imagery and ways of classifications of stable expressions are investigated.

The semantics of phraseological units were considered in scientific research, classified according to the gastronomic component, quantitative analysis was performed and productivity was determined, comparative analysis of the studied units was performed.

Among the corpus of studied units in English were identified such semantic groups as bakery products (*bread* (58 units, 14.8%), *cake* (46 units, 11.7%), *pie* (36 units, 9.2%), *cookie* (21 units, 5.3%)), dairy products (*butter* (26 units, 6.6%), *milk* (21 units, 5.3%), *cheese* (19 units, 4.8%), *cream* (3 units, 0.7%)), meat products (*beef* (15 units, 3.8%), *meat* (11 units, 2.8%), *lamb* (10 units, 2.5%), *bacon* (5 units, 1.2%), *mutton* (2 units, 0.5%), *pork* (2 units, 0.5%), *steak* (1 unit, 0.2%)), fruits

(*apple* (22 units, 5.6%), *banana* (8 units, 2%), *grape* (4 units, 1%), *peach* (3 units, 0.7%), *orange* (3 units, 0.7%), *plum* (2 units, 0.5%)), vegetables (*potato* (10 units, 2.5%), *beans* (7 units 1.7%), *carrot* (4 units 1%), *pea* (3 units 0.7%), *mushrooms* (3 units 0.7%), *cabbage* (3 units 0.7%), *salad* (2 units 0.5%), *cucumber* (1 unit, 0.2%), *rhubarb* (1 unit, 0.2%), *beet* (1 unit, 0.2%)), berries (*cherry* (16 units, 4%), *berry* (2 units, 0.5%), *gooseberry* (2 units, 0.5%), *raspberry* (1 unit 0.2%)) and nuts (*nut* (10 units, 2.5%), *peanut* (5 units, 1.2%), *chestnut* (2 one., 0.5%)). Examining these groups, it was found that the most productive are the units with the component *bred* (58 units, 14.8%), and the least productive are the units with *steak* (1 unit, 0.2%), *beet* (1 unit, 0.2%), *raspberry* (1 unit, 0.2%).

In the Ukrainian language such elements as *bread* (47 units, 37.6%), *pie* (14 units, 11.2%), *dough* (8 units, 6.4%), *honey* (19 units, 15.2%), *milk* (17 units, 13.6%), *lard* (11 units, 8.8%), *poppy* (9 units, 7.2%). FU with the *bread* component (47 units, 37%) were the most productive, and phraseological units with the *dough* (8 units, 6.4%) were characterized by the lowest productivity.

Key words: phraseology, semantics, linguistic culture, gastronomic component, English language, Ukrainian language.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦІ ІЗ ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ.....	12
1.1 Фразеологічні одиниці як стійкі сполуки.....	12
1.2 Класифікації фразеологічних одиниць.....	16
1.3 Використання фразеологізмів у функціональних стилях.....	18
1.4 Образність та експресивність фразеологічних одиниць.....	21
1.5 Гастрономічний компонент в англійській та українській мовах.....	23
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2 ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ІЗ ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	29
2.1 Аналіз фразеологічних одиниць з компонентом «хлібобулочні вироби».....	29
2.2 Аналіз фразеологічних одиниць з компонентом «молочні продукти»...	35
2.3 Аналіз фразеологічних одиниць з компонентом «м'ясні продукти».....	40
2.4 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «фрукти».....	46
2.5 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «овочі».....	52
2.6 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «ягоди».....	60
2.7 Аналіз фразеологічних одиниць з компонентом «горіхи».....	63
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3 ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ІЗ ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	69
3.1 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «хлібобулочні вироби».....	69
3.2 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «мед».....	72
3.3 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «молоко».....	74
3.4 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «сало».....	76
3.5 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «мак».....	78

	7
Висновки до розділу 3.....	79
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	85
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТКИ	93

ВСТУП

Фразеологічні одиниці (далі ФО) представляють найбільш мальовничу й виразну частину словникового складу мови і відображають звичаї, традиції народу, згадки про його історію, фольклор. Англійські та українські ФО є скарбницею відповідних лінгвокультур, які відбивають багатовікову історію народів, особливості їхніх культур, побуту, звичаїв та традицій. Фразеологію як науку вивчали вчені, такі як М. Ф. Алефіренко [3], В. В. Виноградовим [19; 20], Г. П. Їжакевич [36], А. В. Кунин [41–43], Л. Г. Скрипник [62], В. Д. Ужченко [68]. Їхні дослідження внесли вагомий розвиток у фразеологію та ввели фундаментальні положення у вивченні цього розділу лінгвістики.

Серед корпусу фразеологічних одиниць прослідковуються такі, що мають у своєму складі гастрономічний компонент. Вони є важливими для існування людини, оскільки відбивають культурні уподобання, смаки, переваги, етнічні традиції, які стосуються традиційної для народу їжі [27; 37; 49; 51; 57; 59].

Відомо, що найбільше джерело експресивності міститься саме у фразеологічному корпусі, адже сьогодні ФО розглядаються, передусім, як культурний феномен. ФО зі словами, які позначають продукти харчування, репрезентують найважливіші компоненти людської свідомості, а саме: естетичний, моральний та пізнавальний.

Гастрономічний аспект у кожній країні унікальний, так як культура приготування їжі відрізняється одна від одної. Їжа, як культурний феномен є відображенням історії та звичаїв різних країн та народів та взагалі є невідомою частиною людського існування. Через неї можна зрозуміти багато фактів про країну чи людей, які в ній живуть. Більше того, серед багатьох народів їжа набуває духовного аспекту [66; 70; 71; 72; 73; 75].

У дослідженні основна роль поляє у визначення продуктивності ФО із гастрономічним компонентом в англійській та українській мовах на основі лексикографічних джерел [77; 78; 79; 80; 81; 82; 83; 84; 85; 86; 87; 88; 89; 90]. Емпіричний корпус дослідження дозволив виокремити компоненти по групах в

англійській та українській мовах, надалі визначити їх продуктивність та порівняти.

Актуальність зумовлена потребою дослідження фразеологічних одиниць із гастрономічним компонентом в англійській та українській мовах, адже враховуючи невпинний розвиток міжкультурної комунікації, необхідно розрізняти культурні особливості та історично сформовані продуктові символи, які передають певні значення конкретних слів, зрозумілих лише для носіїв мови.

Метою дослідження є аналіз семантики фразеологізмів з гастрономічним компонентом в англійській та українській мовах. Відповідно до мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- дослідити розвиток фразеології як лінгвістичної науки;
- охарактеризувати місце ФО в мові, дослідити їхню експресивність і образність;
- визначити основні способи класифікації стійких виразів;
- розглянути семантику ФО із гастрономічним компонентом в англійській та українській мовах;
- скласифікувати ФО за гастрономічними компонентами, представленими в їхній структурі, в обох мовах дослідження;
- провести кількісний аналіз емпіричного матеріалу дослідження для виявлення продуктивності виділених груп;
- здійснити зіставний аналіз гастрономічних компонентів та продуктивності виділених типів, представлених у мовах дослідження.

Об’єктом дослідження є фразеологічні одиниці з гастрономічним компонентом в англійській та українській мовах.

Предметом дослідження є семантичні особливості ФО в англійській та українській мовах, у структурі яких присутній гастрономічний компонент.

Мета та завдання, окреслені в роботі, а також специфіка об’єкта дослідження зумовлюють використання таких **методів** та **приймів** лінгвістичного аналізу, як: *компонентний аналіз* – дозволяє виділити та

встановити корпус дослідження; *метод суцільної вибірки*; *описовий метод* – для комплексної презентації результатів дослідження; *елементи кількісних підрахунків* – для виявлення наявності, частотності та продуктивності фразеологічних одиниць із гастрономічним компонентом в англійській мові; *зіставний метод*, що уможлиблює висвітлення спільних і відмінних семантичних та стилістичних ознак у складі досліджуваних одиниць в обох мовах.

Матеріалом для наукового дослідження слугує 391 фразеологізм із гастрономічним компонентом у британському варіанті англійської мови та 125 фразеологізми із гастрономічним компонентом в українській мові, отримані методом суцільної вибірки.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження викладено у доповіді на 1 конференції: Міжвузівській науковій студентській конференції «Зіставне вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур» (ДонНУ імені Василя Стуса, Вінниця, 2020 р.).

Публікації. Основні положення магістерської роботи викладено 3 публікаціях: у матеріалах доповідей на науковій конференції (ДонНУ імені Василя Стуса, Вінниця, 2020), та двох статей у збірниках наукових статей (у збірнику студентських наукових статей «Вісник СНТ ДонНУ імені Василя Стуса» (осінь 2020 р.) та у фаховому збірнику наукових статей «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка». Вип. 40. Т. 2. 2021 р.).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів основної частини, висновків, списку використаних джерел (76 наукових джерел українською, російською та англійською мовами), списку джерел для емпіричного корпусу (14 позицій). Загальний обсяг роботи складає 99 сторінок. Основний текст дослідження викладено на 79 сторінках.

У *вступі* обґрунтовано актуальність дослідження, висвітлено мету і завдання роботи, окреслено емпіричний матеріал, об'єкт, предмет та методи

дослідження, описано структуру магістерської роботи, подано відомості щодо апробації результатів роботи

У *першому розділі* «Теоритичні засади дослідження» здійснено критичний огляд результатів попередніх студій за темою, з'ясовано стан дослідження власних імен загалом і мережевих антропонімів зокрема на сучасному етапі розвитку лінгвістичної думки, висвітлено різні підходи до вивчення Інтернетпростору як особливої сфери існування власного імені, визначено роль гендерного аспекту в Інтернет-опосередкованій комунікації

У *другому розділі* «Фразеологічні одиниці з гастрономічним компонентом в англійській мові » проведено семантичний аналіз фразеологічних одиниць, класифіковано за тематичними групами, подано кількісні результати дослідження, проаналізовано отримані дані.

У *третьому розділі* «Фразеологічні одиниці з гастрономічним компонентом в українській мові» проведено семантичний аналіз фразеологічних одиниць, класифіковано за окремими компонентами, подано кількісні результати дослідження, проаналізовано отримані дані.

У *висновках* підбито підсумки проведеного аналізу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

1.1 Фразеологічні одиниці як стійкі сполучення слів

Фразеологія, як наука вивчає стійкі словосполучення і вирази, значення яких не виводяться із суми значень компонентів, а мотивуються внутрішнім образом [10, с. 46]. Внутрішня форма зумовлює цілісне значення фразеологізму і часто визначає його додаткові семантичні відтінки. Одним із домінуючих чинників у формуванні семантичної цілісності фразеологічних одиниць є оцінне значення. Воно може також об'єднувати різні фразеологізми в один оцінний тип [30, с. 12].

Лексика і фразеологія є фундаментальним матеріалом для створення образних засобів із певним стилістичним ефектом. Оскільки джерельна база походження фразеологізмів англійської мови як і лексем, надзвичайно широка (метафоричне переосмислення власних мовних одиниць, класична художня література, міфологія, антична риторика і біблійна міфологія, усна розмова, запозичення, крилаті вислови видатних людей), то і стилістичні можливості фразеологізмів є широкими і різнобічними [47, с. 132].

Слід зазначити, що на сьогодні не існує єдиного визначення поняття «фразеологічна одиниця». Такі терміни як фразеологічна одиниця, фразеологізм, фразема, ідіома, фразеологічний зворот, стійке словосполучення використовують для позначення одного і того ж поняття. Як правило, поняття «фразеологічна одиниця» та «фразеологізм» ототожнюються [24, с. 8].

У лінгвістиці відомі понад 20 визначень фразеологічної одиниці, але жодне з них не знайшло загальноприйнятого. Справедливо вважати, що визначення фразеологічної одиниці таке ж складне, як і визначення слова. Ця складність полягає насамперед у тому, що як для слова, так і для фразеологізму важко

встановити спільні риси, які можна було б віднести до кожного з них без винятку [6, с. 53].

Термін «фразеологічна одиниця» був введений В. В. Виноградовим [20] і мав використовуватися для позначення тих сполук, які не утворюються в процесі мовлення, а відтворюються за традицією. Отже, відтворюваність, на думку вченого, є основною ознакою фразеологізму [20, с. 13].

Як зазначає М. Ф. Алефіренко [3], фразеологізми, «з одного боку, характеризуються всіма основними властивостями, притаманними одиницям мови, а з другого – відрізняються від інших мовних одиниць тільки їм властивими ознаками». На його думку, об'єднувати лексеми і фраземи в один мовний рівень не можна з декількох міркувань: «тому, що синтагматичні зв'язки фразем і лексем мають не мовний, а мовленнєвий характер, і по-друге, тому, що фраземи можуть вступати в синтагматичні відношення з синтаксичними одиницями, і тоді слід було б виділяти й неіснуючий синтаксично-фразеологічний рівень» [3, с. 75].

Сьогодні фразеологія переросла вже у межі одного з розділів лексикології і перетворилася на самостійну лінгвістичну дисципліну, яка має свій об'єкт та методи дослідження.

Фразеологічні одиниці відображають історичний шлях створення нації, специфіку культури певного народу. Фразеологія англійської мови формувалася протягом багатовікового історичного розвитку мовної творчості народів, їхніх контактів з іншими народами і культурами. До фразеологічних одиниць (ФО) належать народні прислів'я, приказки, влучні вислови видатних людей («крилаті слова»), усталені звороти [18, с. 23].

Більшість мовознавців дотримується широкого визначення терміну «фразеологія» (гр. *phrasis* 'вираз, зворот', *logos* 'слово, вчення'): – це сукупність фразеологізмів певної мови, розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови. Більш вузьке тлумачення терміну зазначається так: «фразеологія – це наука про фразеологічні одиниці, тобто про стійкі

сполучення слів з ускладненою семантикою, які не утворюються за структурно-семантичними моделями змінних сполучень, що їх утворюють» [14, с. 69].

Б. О. Ларін	<ul style="list-style-type: none"> • під фразеологічними одиницями розумів такі стійкі словосполучення які характеризуються втратою первісних реалій і появою нового метафоричного значення [45].
О. М. Бабкін	<ul style="list-style-type: none"> • розглядає фразеологічну одиницю як «таку одиницю мови, якій властива цілісність, що виникає у результаті послаблення лексичного значення у слів її компонентів» [12].
С. Г. Гаврін	<ul style="list-style-type: none"> • вважав, що фразеологічна одиниця – це відтворювана загальноновживана мовна одиниця, цілісна за своїм значенням і складена з двох і більше повнозначних слів [21].
В. П. Жуков	<ul style="list-style-type: none"> • фразеологізмом називає «стійку, нарізно оформлену відтворювану одиницю мови, наділену цілісним (або рідше, частково цілісним) значенням і здатну сполучатися з іншими словами» [30; 31].

Рис. 1.1 Визначення терміну «фразеологія»

«Оксфордський словник» [88; 89] подає широке узагальнене значення фразеології як вибір слів чи формулювання. У «Вебстерському словнику» [90] даний термін пояснюється як спосіб вживання та систематизація слів. У вітчизняних тлумачних словниках знаходимо тлумачення фразеології як розділу мовознавства, що вивчає усталені звороти мови, фразеологізми [81–83].

Як бачимо, в англійськомовних виданнях фразеологія навіть не розглядається, як наука, галузь лінгвістики (на відміну від лексикології): Англійський фразеолог Л. П. Сміт [76, с. 156] використовує слово *idiom*, яке вживається в його вузькому значенні, «для визначення таких особливостей мови, які є мовленнєвими аномаліями, що порушують або правила граматики, або закони логіки». «Оксфордський словник» [89] подає тлумачення терміну *idiom* наступним чином: сукупність послідовно зв'язаних слів, які необхідно завчити як єдність, загальне значення якої важко або неможливо зрозуміти, виходячи зі змісту кожного слова [89].

У «Вебстерському словнику» [90] дана лексема також багатозначна: *idiom* ‘мова народу, країни, класу, спільноти чи рідше – особистості; структура звичайних моделей виразів мови; конструкція, вираз тощо, що має значення, відмінне від буквального, або що не відповідає звичайним моделям мови; характерне авторське вживання’ [90].

ФО відзначаються рядом ознак, що дозволяють вважати їх самостійними одиницями мови, відмінними від інших лінгвістичних одиниць. Такими ознаками є:

1) своєрідне вираження на фразеологічному рівні загальномовних закономірностей, що зумовлюються місцем фразем у системі мови та характером їх взаємодії з одиницями інших рівнів;

2) наявність у фразеологізмах ознак, спільних для всіх одиниць даного класу, які, виражаючи їх внутрішні закономірності становлять специфіку фразеологічної підсистеми мови;

3) відмінний від інших одиниць (у межах даного класу мовних елементів) розвиток внутрішньої взаємодії фразеологізмів, внаслідок чого вони істотно відрізняються від інших класів мовних явищ;

4) специфічні внутрішньофразеологічні зв'язки і відношення, які, на відміну від інших мовних одиниць, відзначають семантичні і граматичні властивості фразеологізмів;

5) своєрідні зовнішні фразеологічні відношення фраземних знаків, які служать виявом їх спеціального функціонально-комунікативного призначення;

6) інваріантні обмеження мовленнєвих трансформацій фразеологізмів, поза якими видозмінена ФО взагалі неможлива, оскільки вона зумовлює їх дефразеологізацію [43, с. 188].

У даному дослідженні буде вжито терміни фразеологічна одиниця, фразеологізм, фразема, фразеологічний зворот як синоніми, маючи на увазі «лексико-граматичну єдність двох і більше компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення чи речення, які, маючи цілісне значення, відтворюються у мові за традицією, автоматично» [29].

Отже, до основних рис ФО належать відтворюваність у процесі спілкування, надслівність і цілісність значення. Слід також зазначити, що серед розмаїття ФО існують загальні фразеологізми та індивідуальноавторські. Якщо перші включені в словники, то другі, як правило, до словників не потрапляють. Деякі лінгвісти вважають за доцільне створити словники індивідуально-авторських вживань ФО [50].

Головним складником фразеологічної системи мови є фразеологічна одиниця або фразеологізм, що має широку термінологічну дублетність (ідіома, ідіоматичний вислів, фразеологічне сполучення, неподільне словосполучення та ін.). Теоретичне вивчення фразеології іноземної мови завжди викликало великий інтерес з боку мовознавців, багато з яких розходяться у розумінні таких важливих питань, як предмет і обсяг фразеології, логіко-мовна природа фразеологізмів, їх системна організація та принципи класифікації. Натомість, методологічні основи використання фразеологічних одиниць у навчанні іноземної мови на сьогоднішній день ще недостатньо вивчені [18, с. 21].

1.2 Класифікації фразеологічних одиниць

За М. М. Шанським [69], розрізнення фразеологізмів за їх стилістичною приналежністю й експресивними властивостями пояснюється тим, що мова виступає як сукупність декількох стилів, кожному з яких властиві свої особливі мовні засоби та прийоми. Відповідно дослідник виділяє такі експресивно-стилістичні типи фразеологізмів: між стильові, розмовно-побутові, книжні (фразеологічні архаїзми і фразеологічні історизми) фразеологізми [69].

Стилістична класифікація фразеологізмів, на думку Г. П. Їжакевич [36], повинна забезпечувати два аспекти дослідження:

1) функціонально-стильовий аспект (співвіднесення окремих фразеологізмів або їх груп з певними функціональними стилями чи їх різновидами у певній національній мові);

2) стилістичний аспект (у широкому розумінні повинен враховувати закріпленість чи переважне вживання сталого словосполучення у певній сфері мовлення; у вузькому розумінні повинен виявляти експресивні властивості, визначати власне-стилістичні функції фразеологізмів, що у процесі мовлення виступають з певними художньо-виражальними настановами (урочистості, іронії тощо) або набувають певного емоційного забарвлення, відтворюючи почуття позитивного / негативного плану) [36].

Цей аспект дослідження дозволяє Г. П. Їжакевичу [36] виділити такі групи фразеологізмів, як:

- 1) розмовно-побутові фразеологізми;
- 2) народнопоетичні фразеологізми;
- 3) книжні фразеологізми.

Усно-розмовні фразеологізми мають здебільшого зневажливо-знижене експресивне забарвлення і відповідне цьому стилістичне використання, формують колорит простоти, фамільярності.

Фразеологізми міжстильові (нейтральні, загальноновживані) – фразеологізми, які вживаються в усіх функціональних стилях мови і мають «нульову стилістичну характеристику».

Функціонально-стильові розряди фразеологізмів: книжні, розмовно-побутові (розмовні), просторічні, народно поетичні (фольклорні).

Фразеологізми книжні – це фразеологічні одиниці нехудожніх стилів, їх основна ознака – наявність специфічного забарвлення книжності, урочистості, патетики, поетичності, ділової сухості та інше.

Фразеологізми розмовно-побутові (розмовні) – це стійкі сполучення слів, які переважно або винятково вживаються в побутовому невимушеному спілкуванні, у художній літературі, пожвавлюючи діалоги та надаючи авторській оповіді гнучкості. Характеризуються більш вузькою сферою вживання і специфічним «зниженим» емоційно-експресивним забарвленням (іронія, лайка, фамільярність, зневага, простота), майже всі фразеологічні одиниці цієї групи є образними з відтінками щирості, простоти й

безпосередності. Серед розмовних фразеологізмів виокремлюють літературно-розмовні, ужитково-розмовні, фамільярно-розмовні.

Фразеологізми просторічні – найбільш знижена частина всього ідіоматичного запасу. Вони вживаються в усному мовленні та в художніх творах. Окремі науковці зараховують їх до розмовно-побутових.

Фразеологізми народнопоетичні (фольклорні) – забарвлені емоційністю небуденності та належать за походженням і за вживанням до народнопоетичної сфери.

Серед них виокремлюють: поетичні (вживаються в піснях як звертання); ті, що вживаються в думках та історичних піснях; формули заклинань і примовлянь (великі за обсягом і постійні своїм складом); своєрідні казкові фразеологізми [25].

1.3 Використання фразеологізмів у функціональних стилях

В офіційно-діловому стилі фразеологізми позбавлені образності та емоційного забарвлення, у них незначна смислова насиченість. Частина стійких сполучень поступово наче застигає, стандартизується і починає вживатися як готові формули в певних документах [1, с. 39]. Вони поділяються на:

1) фразеологізми, що широко вживаються в повсякденному спілкуванні (в усній і писемній формі);

2) фразеологізми, закріплені за певними (вужчими) галузями людської діяльності (торгівельною, фінансово-економічною, судовою тощо) [1, с. 43].

У науковому стилі використовуються загальнонаукові фразеологізми (різні наукові формулювання, узагальнені формули законів, основних наукових положень), які вживаються поза межами наукового стилю. Вони конденсують у собі складну думку, характеризуються абстрагованістю, повною відсутністю образності. Вузько-термінологічні (спеціальні) фразеологізми можуть бути метафоричними за своїм походженням, проте образність у таких виразах втрачається, значення їх перестає сприйматися як переносне. У науково-

популярних жанрах використовуються образні фразеологізми загальнонародної мови [48].

Публіцистичний стиль послуговується різномірною фразеологією. Її вибір залежить від конкретних завдань, які вимагають від тексту (його жанр, позамовний матеріал, вияв авторського «я» та ін.). Тут наявні фразеологічні одиниці книжного походження з незначним емоційним забарвленням [48].

Газетна фразеологія характеризується загалом невисоким ступенем експресії. Фразеологізмам публіцистичного стилю притаманне явище багатозначності, переносного вживання, синонімії, антонімії, омонімії [39, с. 183].

Художній стиль використовує фразеологічні архаїзми як засіб відтворення колориту епохи, а фразеологічні історизми – для відтворення мовного колориту епохи, а також як засіб комічного. У художньому стилі також зустрічаються фразеологічні неологізми, прислів'я, приказки, крилаті вислови, афоризми, максими, сентенції, парадокси, літературні цитати, ремінісценції, етикетні формули [39, с. 201].

У розмовному стилі вживаються розмовно-побутові фразеологізми, які мають вузьку сферу використання (усне мовлення), специфічне дещо іронічно-знижене забарвлення. Тут наявні вислови з інших стилів мови, які вживаються в переносному значенні, професіоналізми, діалектизми, просторічні вислови, фразеологізми-вигуки лайки і прокльони [56].

Стилістичні функції фразеологізмів (за В. Д. Ужченком) [68]:

1. Оцінювальна (схвалення, прихильність, співчуття, захоплення);
2. Емоційно-експресивна (створення гумору і сатири, передачі внутрішніх якостей персонажа, відтворення внутрішнього стану персонажа, портретної характеристики і зображення зовнішнього вигляду людини, мовної характеристики персонажа, синонімічного увиразнення експресії та створення градації, сюжетної основи, заголовна, заключного акорду, синонімічного підсилення чи нагнітання ознак) [68].

Крім того, автори зазначають, що фразеологізми виконують найрізноманітніші стилістичні функції.

Трансформація фразеологічних одиниць – стилістичний засіб, який полягає в цілеспрямованому оновленні семантики та модифікації структури традиційних фразеологізмів [31, с. 78].

Види: семантичні (зміна традиційного значення без порушення лексико-граматичного складу фразеологізму) та структурно-семантичні [50].

Семантичні трансформації фразеологізмів – це такі трансформації, які призводять до зміни традиційного значення, не порушуючи при цьому лексико-граматичного складу ФО. Дані семантичні трансформації можна поділити на такі види, як:

1. Використання ФО в незвичних контекстуальних умовах (пристосування ФО до конкретної ситуації);
2. Поєднання прямого і переносного значень;
3. Використання на тлі фразеологізму його компонентів;
4. Коментування змісту фразеологізму [50].

Структурно-семантичні трансформації фразеологізмів:

❖ субституція (заміна) компонентів фразеологізму, яка полягає в цілеспрямованій заміні одного, кількох чи усіх її компонентів функціонально подібними елементами. Заміну всіх компонентів фразеологізму називають абсолютною або максимальною лексичною субституцією;

❖ поширення фразеологізмів – різновид структурно-семантичних трансформацій, що здійснюється через додавання нових компонентів до складників стійкого словосполучення;

❖ додавання факультативних частин: при використанні цього прийому найбільше виявляється індивідуальність письменника і концентрується його світобачення та втілюється естетичне кредо. Додана частина стосується всього фразеологізму і є своєрідним іронічним авторським коментарем до відомого фразеологізму;

❖ скорочення компонентного складу: цьому різновиду трансформації підлягають лише загальновідомі фразеологізми. Основною умовою скорочення ФО є збереження їх семантичного стрижня, смислового центру. Фразеологічний натяк – різновид скорочення компонентного складу фразеологізму, це згадка про фразеологічну одиницю, її назва одним словом, натяк на відомих носіїв мови фразеологізмів;

❖ контамінація двох фразеологізмів – це схрещування (накладання) в одному виразі двох чи кількох фразеологізмів;

❖ поєднання двох або кількох фразеологізмів;

❖ створення авторських фразеологізмів [20, с. 95].

1.4 Образність та експресивність фразеологічних одиниць

Образність – це наявність у мовної одиниці слововживань або вже сформованого переносного значення з яскравим, виразливо-зображальним ефектом. У цьому значенні вживається також термін «фігуральність» [6, с. 100].

Стилістика найчастіше оперує таким значенням слова «образ» – як способом бачення світу і способом відображення його у мовленні – та третім значенням, яке практично реалізується у художніх засобах мови – фразеологізмах, тропах, фігурах. Не вдаючись до філософського тлумачення образу (результат пізнавальної діяльності людини, слід предметів і явищ у її свідомості, форми відтворення світу в процесі світосприймання тощо) [14, с. 233]. Словесний образ – це слово чи словосполучення, яке несе не тільки предметну, а й образну (художню) інформацію. Відповідно до цього образність можна трактувати як властивість слів, словосполучень передавати не лише логічну, а й конкретно-чуттєву, емоційно-оцінну інформацію [14, с. 237].

Образ можна трактувати як органічне породження мовної діяльності людей. Причини виникнення образів криються у світосприйманні мовців. Образність виникає на основі уявлення, яке, у свою чергу, породжене конкретно-чуттєвим сприйманням. О. О. Потебня [58] вважав, що за

походженням усі значення в мові образні і кожне з них згодом може стати безобразним, тобто стертись. Істинність образу перевіряється його здатністю збуджувати психічну діяльність у того, хто сприймає (реципієнта), тобто образ має знаходити адекватний відгук у світосприйманні комунікантів, викликати думки [58, с. 55].

О. О. Потебня [58] розрізняв звичайний пізнавальний образ, що формується у кожної людини конкретно-чуттєвим сприйманням та художній образ, що формується на багатоманітності зв'язків, які виникають у свідомості мовців через зчеплення уявлень та думок, через актуалізацію якоїсь ознаки, деталі, дії. Художній образ має здатність до рухливої об'ємності. Складні явища можна передавати через якісь вибіркові характерні деталі та їх комбінації. Це дає необмежені можливості для мовної творчості і співтворчості комунікантів, що залежать і від умов та потреб мовної комунікації, і від глибини та естетичності сприймання. Із розвитком мови в ній виробляється система образів, до якої входять образи різного типу: наукового опису, мальовничих зображень, філософських узагальнень, порівняння, іносказання [58, с. 71].

Тому, образність слова можна трактувати як соціально-художню мотивацію, як емоційно-оцінну та функціональну конотацію його. Образність є універсальною і всезагальною ознакою мови. Кожне слово практичної мови може стати образним, але це не означає, що ця його потенція завжди реалізується. І кожне «образне» слово може втратити образність через часте використання, або перейти в ранг іншої образності. Образність мовних одиниць є тим ґрунтом, на якому виростають їх стилістичні значення [42, с. 167].

Експресивність є одним із основних прийомів (як результат стилістичної, оцінної та емоційної маркованості слів) в художніх текстах і досягається шляхом максимального використання мовних засобів, які дозволяють виразити суб'єктивне відношення мовця до змісту чи адресату мови, в наслідок чого виявити вплив на особистість реципієнта [26, с. 79].

Експресивні стиль у сучасному розумінні – це використання таких засобів мови, які або викликають у співрозмовників почуття піднесеності, урочистості, співвідносно з високим стилем, або становлять нейтральну інформацію, звичне спілкування чи орієнтовані на досягнення ефекту іронії, зневаги. Різні емоції передаються лексичними синонімами типу говорити, балакати, казати, промовляти, ректи, гомоніти, цокотіти, лебедіти, щебетати та ін. [21].

Три експресивні стилі властиві кожній національній мові, але на кожному відтинку історичного розвитку вони набувають характерних ознак, змінюючи свою природу. Колишні експресивні стилі, що були власне структурно-функціональними стилями, перестали існувати у XVIII ст. По-різному відбувалася взаємодія функціональних та експресивних стилів в історії англійської літературної мови. Функціональні та експресивні належать до об'єктивних. Крім них існують суб'єктивні та індивідуальні стилі [12, с. 44].

Отже, вивчення мовостилю як певної структури, цілісності, на відміну від опису стилістичних, засобів англійської мови, розпочалося у 50-их р. XX ст. До того часу стилістичні явища вивчалися у практичному плані, як додаткова характеристика лексичних фразеологічних, граматичних явищ, як засіб урізноманітнення мови, вироблення загальнолітературних норм (праці мовознавців 20-30-х рр. XX ст. М. Д. Гладкого [23], О. Б. Курило [44], І. І. Огієнка [54], О. Н. Синявського [61], С. С. Смеречинського [63], Б. Д. Ткаченка [67]). Психологічний аспект вивчення мови зумовлює й відповідне розуміння стилю, як різновид творчої мовної діяльності, тип мовомислення, мовної поведінки в різних ситуаціях спілкування [13]. Отже, акцент переноситься із статичної на динамічну модель стилю, тобто на людину, яка і породжує, і сприймає стильові різновиди мови.

1.5 Гастрономічний компонент в англійській та українській мовах

У складній системі мовних одиниць існує сукупність маркерів, які є носіями і джерелами національно-культурної інформації і найяскравіше

відображають національно-культурну специфіку народу. особливу роль в цій трансляції грає фразеологічний склад мови, так як в образному змісті його одиниць втілено світобачення даного етносу [76, с. 80].

Оскільки їжа є першоосновою фізичного існування людини, то практично в будь-якій культурі вона знаходить важливе обрядово-ритуальна і символічне значення, закріплене і на лексико-фразеологічному рівні мови [59, с. 98]. Значимість даного дослідження полягає у визначенні культурних особливостей у сфері їжі, у виявленні основних механізмів і закономірностей мовної побудови ідіом із гастрономічним компонентом, і вивчення цієї тематики як відображенні національно-культурної специфіки англійської нації [68].

В англійській та українській мовах з'явилося чимало стійких виразів зі словами, які позначають їжу. Незважаючи на те, що англійська й українська мови досить різні за структурно-семантичним наповненням, значення деяких ідіоматичних виразів співпадають.

Гастрономія грає ключову роль у життєдіяльності людини, що знаходить органічне відображення в мові і культурі різних народів. Вживання їжі як культурний феномен призводить до необхідності ціннісного осмислення світу через метафору або фразеологію. Адже цінності самого загального порядку формуються з найбільш очевидних життєвих потреб людей, до яких, безумовно, відноситься і потреба в їжі. Це підтверджує той факт, що часто самі достовірні відомості про кухню минулих часів можна почерпнути в книгах, що мають вельми віддалене ставлення до кулінарії [75, с. 125].

Різноманітність світової кулінарії дозволяє різним народам висловлювати свою індивідуальність, робить їх особливими і несхожими на інших. Французька кулінарна культура, наприклад, немислима без білого хліба, тоді як італійська – без томатного соусу. У єврейській і мусульманській культурах не споживають в їжу свинину, буддисти не їдять яловичину [38].

Дійсно, інтерес до їжі та кулінарному мистецтву в останні роки зріс у багатьох країнах, що знаходить відображення в кулінарних тезаурусах різних народів. Так, назви страв італійської, китайської, індійської кухонь щільно

увійшли в тезаурус англійської мови, стали елементом англо-американської культури і англо-американських кулінарних традицій. Мотив їжі знаходить своє відображення і у фразеології. Фразеологізми з гастрономічним компонентом є свого роду понятійною константою, так як фразеологізми, в яких згадується їжа, є в будь-якій мові. Гастрономічна лексика будь-якої мови характеризується національною специфікою. Її аналіз допомагає отримати цінні відомості для реконструкції і розуміння мовної картини світу носіїв відповідних мов. Традиції осмислення і споживання їжі невіддільні від суспільства та історії, і самі є історією [59, с. 63].

Однак, освоюючи англійськомовні ідіоматичні вирази, люди часто стикаються з низкою труднощів, одним з яких може бути недостатня їх впорядкованість. Тому було вирішено розробити власну класифікацію ідіом і їх перекладів на прикладі фразеологізмів, що мають в своєму тексті гастрономічний компонент.

Соціологічний аналіз української гастрономії провів В. В. Ніколенко [53] та довів необхідність приділення уваги процесам організації харчування пересічної людини на різних рівнях її життєдіяльності, адже раціон харчування звичайного українця потребує суттєвої реорганізації. Йдеться про підвищення купівельної спроможності, повернення до національних харчових традицій і відповідального ставлення до організації меню завдяки розвитку гастрономічної культури населення. Саме усвідомлення емансипативних цінностей, як свідчать історія і загальносвітова практика, ставали ефективними провідниками високих стандартів рівня та якості життя. Однак безпосередньо кухня як базовий інститут культури досі не стала об'єктом ґрунтовного і всебічного вивчення. Наявні праці містять або фрагментарні відомості про кухню як елемент побутової, матеріальної культури, або в них розглядаються її окремі аспекти (переважно етнографічне дослідження їжі та харчування) [57, с. 233].

Їжа та кухня – активний регулятор соціальної поведінки людини, інструмент її адаптації в культурі. У цій якості будь-який кулінарний символ є

засобом, який залучає людину до процесу сприйняття і пізнання світу. Виконуючи роль засобу адаптації до соціокультурного життя, символи визначають норми людської поведінки, поєднуючись із життєдіяльністю соціальної групи та індивідами, які до неї входять, або суспільством у цілому. Взаємодіючи з культурним контекстом, кулінарні символи трансформуються, змінюючи своє значення, але при цьому в них залишається пам'ять про попередні змісти. Так, у давніх слов'ян найдавнішою ритуальною їжею була солодка, на меду, каша, заправлена ягодами, що символізувала родючість та перемогу над смертю. Адже щоб зварити найпростішу кашу, потрібно було забезпечити єдність Вогню, Води і Землі (зерно – продукт землі), а всі ці три суті були для давніх слов'ян божествами, яким вони вклонялися [60, с. 215]. Сьогодні язичницька страва успішно поєднується із християнськими ритуалами (наприклад, у вигляді куті, хоча в різних регіонах вона готується за різними рецептами – із пшениці, рису, ячменю, на солодкій воді чи узварі, з горіхами чи ізюмом) [53].

Поряд із мовою, їжа є найочевиднішим носієм етнокультурного змісту. Не випадково деякі страви, навіть у сучасному глобалізованому світі, використовуються як очевидні маркери певної національної культури. Якщо, наприклад, такі страви як «піца» або «тірамісу» несуть на собі культурний відбиток італійськості, то борщ або вареники є одним із культурно-національних символів України. В епоху формування європейських політичних націй існування таких страв-символів суттєво сприяло закріпленню у суспільстві ідеї національної окремішності [37, с. 86].

В історіографії наявні праці етнографічного характеру присвячені українській народній кухні. Окремо варто відзначити дослідження в яких проаналізовано зв'язок між національною гастрономічною традицією та ідентичністю. І. Ю. Набруско [52, с. 8] запропонувала класифікацію практик харчування у соціологічній традиції й виділила чотири дискурси (кулінарний, статусний, здоров'я, національний) і притаманні їм характеристики. Цілком можна погодитися з дослідницею у тому, що національна кухня є об'єднуючим

елементом у підтриманні ідентичності груп, а в ширшому культурному просторі – символічним артефактом, який несе частку певного культурного коду [49, с. 24].

Отже, кухня певного народу, етносу формується як змістова цінність у соціокультурних практиках, під якими варто розуміти життєзабезпечуючі види людської діяльності, об'єднуючим елементом яких є різноманітні кулінарні символи. У подібних соціокультурних практиках формується зміст індивідуальної свідомості, де визначальну роль відіграють кулінарні символи [37, с. 92].

Висновки до розділу 1

1. Фразеологія вивчає стійкі словосполучення і вирази, значення яких не розглядається у кожному компоненті окремо, воно має цілісне унікальне значення. Фразеологізми відзначаються стійкістю складу й структури. От же фразеологічної одиницею називаються єдність слів або конструкцію яка має цілісне та унікальне значення.

2. Класифікуючи фразеологічні одиниці, можна виділи такі їх основні групи: усно-розмовні фразеологізми, фразеологізми міжстильові (нейтральні, загальноновживані), функціонально-стильові розряди фразеологізмів (книжні, розмовно-побутові, просторічні, народно поетичні (фольклорні)).

3. Роль фразеологічних одиниць є не менш важливою у функціональних стилях. В офіційно-діловому стилі фразеологізми позбавлені образності та емоційного забарвлення. У науковому стилі використовуються загальнонаукові фразеологізми, що уособлюють у собі складну думку. Публіцистичний стиль характеризується вживаністю фразеологічних одиниць книжного походження з незначним емоційним забарвленням. Художній стиль використовує фразеологічні історизми для відтворення мовного колориту епохи, а також як засіб комічного. У розмовному стилі вживаються розмовно-побутові

фразеологізми, зазвичай в усному мовленні, що мають специфічне та дещо іронічне забарвлення.

4. Чимало фразеологічних одиниць є засобом образності, мають виразне емоційно-експресивне забарвлення. За їх допомогою можна виражати як позитивні, так і негативні емоції. Образність – це наявність у мовної одиниці вже сформованого переносного значення з яскравим, виражально-зображальним ефектом. Експресивність — властивість певної сукупності мовних одиниць передавати суб'єктивне ставлення мовця, до змісту висловлювань, або адресату.

5. Фразеологізми з гастрономічним компонентом є свого роду понятійної константою, так як фразеологізми, в яких згадується їжа, є в будь-якій мові. Гастрономічна лексика будь-якої мови характеризується національною специфікою. Її аналіз допомагає отримати цінні відомості для реконструкції і розуміння мовної картини світу носіїв відповідних мов. Традиції осмислення і споживання їжі невіддільні від суспільства та історії, і самі є історією.

РОЗДІЛ 2

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ІЗ ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

2.1 Аналіз фразеологічних одиниць з компонентом «хлібобулочні вироби»

Здійснивши аналіз емпіричного копусу дослідження в англійській мові було виявлено, що значна кількість виразів мають гастрономічну складову. Фразеологізми з гастрономічним компонентом у англійській мові складаються як із сполучень слів, так і з цілих речень. Методом суцільної вибірки із фразеологічних словників був складений корпус із 391 ФО, які мають у складі гастрономічний компонент.

Корпус дослідження було класифіковано за семантичною ознакою та було розбито на лексико-семантичні групи згідно з семантикою гастрономічних компонентів їхнього значення.

Аналіз суцільної вибірки ФО із гастрономічним компонентом дає змогу виокремити 161 фразеологізм, які містять компонент хлібобулочних виробів (випічки). Проводячи дослідження даних фразеологізмів, було виявлено, що найбільш вживаними словами є такі, як: *bread* ‘хліб’, *pie* ‘пиріг’, *cookie* ‘печиво’ та *cake* ‘торт’, тому пропонуємо детально розглянути ці фразеологічні одиниці.

2.2.1. Аналізуючи ФО з компонентом «хлібобулочні вироби», було виявлено, що найбільшу кількість з них складають ФО, в яких присутній компонент *bread* ‘хліб’ – 58 одиниць (14,8%):

➤ *break bread with smb.* [86] ‘розділяти з кимось їжу’. У даному фразеологізмі компонент *bread* має значення чогось сокровенного та найдорожчого, що можна розділити тільки з найближчими людьми. Наприклад:

(1) англ. *To break bread with one's enemy is the fastest way to find common ground* [49] ‘Розділяти їжу із ворогом – це найшвидший спосіб знайти спільну мову’.

➤ *like bread and butter* [88] ‘як хліб з маслом’. У цій ФО лексема *bread* означає щось цілісне або те, що ідеально підходить одне до одного. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(2) англ. *Paul can't miss even a day of work. That's his bread and butter* [89] ‘Пол не може пропустити ні дня роботи, так як це його основний дохід’.

➤ *greatest thing since sliced bread* [86] ‘чудовий, приголомшливий’. Дослівно ‘найкраща річ з часів нарізаного хліба’. Вживання даного виразу можна побачити у такому текстовому прикладі:

(3) англ. *My children think their new kitten is the greatest thing since sliced bread* [87] ‘Мої діти вважають свого нового кота чудовим’.

➤ *know which side one's bread is buttered* [90] ‘знати, у чому є вигода’. Дослівно ‘знати, яка сторона хліба намазана маслом’. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(4) англ. *Donald was a man who knew with utter clarity which side his bread was buttered* [88] ‘Дональд був людиною, яка абсолютно чітко знала, у чому є вигода’.

➤ *earn one's daily bread* [87] ‘заробляти на життя’. У даному випадку, елемент *bread* означає прожитковий мінімум, тобто вартісна оцінка споживчого кошика, що містить мінімальні набори продуктів харчування, необхідних для збереження здоров'я людини і забезпечення її життєдіяльності. Цей фразеологізм часто використовується, коли мова йде про роботу, а саме про грошовий заробіток. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати таке речення:

(5) англ. *I hear Janet is earning her daily bread with an investment firm in Tokyo now* [90] ‘Я чув, що Дженет зараз заробляє на життя в інвестиційній фірмі в Токіо’.

2.1.2. Наступним за продуктивністю, можна вважати фразеологічні одиниці із елементом *cake* ‘торт’. Вони складають 46 одиниць (11,7%):

➤ *a piece of cake* [88] ‘щось легке, нескладне’. У даній конструкції *cake* символізує щось невагоме, те, що можна зробити без особливих зусиль, наприклад як з’їсти шматок торта. Наприклад :

(6) англ. *I thought I was going to fail the test, but it turned out to be a piece of cake!* [90] ‘Я думав ,що не здам тест,але він виявився досить легким’.

➤ *(as)nutty as fruit cake* [86] ‘бути божевільним’. Даний фразеологізм, зазвичай вживається із гумористичним відтінком. Дослівно вираз можна перекласти як: ‘дуже насичений горіхами’, ‘як фруктовий торт’. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(7) англ. *The kids are always nutty as fruitcakes when they have had something sugary to eat* [87] ‘Діти завжди стають занадто енергійними, коли з’їдають щось із вмістом цукру’.

➤ *sell like hotcakes* [90] ‘подати як гарячі пироги, бути нарозхват’. У даному фразеологізмі слово *cake* вживається з прикметником *hot*, це використовується для підкреслення в фразеологізмі того, що торти свіжовипечені та мають популярність серед покупців. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(8) англ. *We had to order a second shipment of shirts because they have just been selling like hot cakes!* [86] ‘Нам довелося замовити другу партію сорочок, так як вони дуже добре продуються!’.

➤ *take the cake* [77] ‘бути найкращим, перевершити всіх’. Дослівно вираз перекладається як ‘взяти торта’, тобто взяти найсолодше, а найсолодше це зазвичай перемога. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(9) англ. *You’ve done some nice murals, but this one takes the cake!* [77] ‘Ви зробили кілька приємних фресок, але цей бере торт!’

➤ *cake smb. with smth.* [89] ‘вимазати, забруднити когось’. Слово торт у даному фразеологізмі використовується як дієслово, у значенні ,що тортом можна легко забруднити когось. Наприклад:

(10) англ. *My daughter and her friend caked each other with mud as they played outside in the rain* [89] ‘Моя дочка та її друг вимазали один одного брудом, коли вони грали на вулиці під дощем’.

2.1.3. Серед суцільної вибірки фразеологізмів із гастрономічним компонентом, групи хлібобулочних виробів також було виділено фразеологічні одиниці з елементом *pie* ‘пиріг’, які складають 36 од. (9,2%). Наприклад:

➤ *to eat humble pie* [78] ‘визнати, що хтось помиляється, зазвичай, коли це трапляється, виникає велике збентеження чи сором’. У цьому виразі *pie* означає просвітлення, що хтось здатний визнати свої помилки. Наприклад:

(11) англ. *You think you're so smart. I hope you have to eat humble pie* [78] ‘Ти думаєш, що ти такий розумний, я сподіваюсь тобі доведеться визнати свою провину’.

➤ *as easy as pie* [78] ‘щось дуже легке, просте чи інтуїтивне; що вимагає дуже мало навичок або зусиль’. У цьому випадку *pie* означає досить легку страву ,приготувати яку може кожен. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(12) англ. *Our new test was as easy as pie, so we did it really quickly* [78] ‘Наш новий тест був дуже простий, тому ми зробили його досить швидко’.

➤ *cut the pie up* [82] ‘щось розділити’. Даний фразеологізм може стосуватися безпосередньо пирога або будь-чого, що можна розділити на різні порції. Наприклад:

(13) англ. *This is the total amount we made at the yard sale, but I'm not sure how to cut the pie up since we all did different amounts of work* [82] ‘Це загальна сума, яку ми заробили на гаражному розпродажі, але я не впевнений, як його розділити, оскільки всі ми виконували різні обсяги роботи’.

➤ *in apple-pie order* [86] ‘в ідеальному порядку’. Тобто яблучний пиріг виражає ідеальність через однаково рівно розташовані шматки яблука на його поверхні. Даний текстовий приклад демонструє вживання цього виразу:

(14) англ. *Don't worry, we'll find that file, because she keeps all the records in apple-pie order* [86] ‘Не хвилюйтесь, ми знайдемо цей файл, оскільки вона зберігає всі записи в ідеальному порядку’.

➤ *finger in the pie* [87] ‘ознака участі’. Часто сприймається як втручання у ситуацію, наприклад як палець у пирозі, який взагалі не має там бути. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(15) англ. *Tess wants to have a finger in the pie. She doesn't think we can do it by ourselves* [87] ‘Тес хоче втрутитись у наші справи, вона думає, що ми з цим самі не впораємось’.

2.1.4. Найменш продуктивною є група фразеологізмів з компонентом *cookie* ‘печиво’ (21 од., 5,3%). Наприклад:

➤ *tough cookie* [77] ‘сильна, рішуча людина’. У даній конструкції *cookie* набуває значення риси характеру, тобто людини котру не легко залякати, відсторонити чи перемогти. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(16) англ. *She had a difficult childhood, but she's a tough cookie. I know she'll be successful* [77] ‘В неї було складне дитинство, але вона сильна особистість. Я знаю, що вона буде успішною’.

➤ *smart cookie* [80] ‘розумна людина’. В даному фразеологізмі слово *cookie* характеризує людину, як таку, що здатна сприймати інформацію набагато вищу за свій власний рівень освіти. Наприклад:

(17) англ. *Anyone who made billions in the Russian oil industry is clearly a smart cookie* [80] ‘Кожен, хто заробив мільярди в російській нафтовій промисловості, очевидно, розумний’.

➤ *cookie pusher* [80] ‘людина, яка лестить іншим за корисливі мотиви’. Дослівно ідіома перекладається як ‘штовхач печива’, тобто людина, що дає

тільки солоденьке, людина яка каже тільки приємне, щоб увійти у довіру до іншого. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(18) англ. *When you've got a whole office full of cookie pushers, there's always someone to take you to lunch* [80] 'Коли у вас є цілий офіс, наповнений людьми, що лестять, завжди є хтось, хто зводить вас на обід'.

➤ *cookie cutter* [82] 'щось ідентичне іншим речам', наприклад:

(19) англ. *I want a unique house, not one of those cookie cutter boxes that looks like every other one on the block* [82] 'Я хочу унікальний будинок, не один із тих ідентичних будівель, які виглядають як кожна інша у блоці'.

➤ *Oreo cookie* [86] 'людина із темною шкірою, поведінка якої вважається більш характерною для людини із білою шкірою, ніж з чорною'. Термін походить від того, що печиво *Oreo* чорне зовні і біле зсередини. Таким фразеологізм в основному вживається у США. Цей текстовий приклад демонструє вживання такого виразу:

(20) англ. *He is an Oreo cookie in our family* [86] 'Він біла ворона у нашій сім'ї'.

Аналізуючи семантику фразеологічних одиниць, було виокремлено та наведено конкретні приклади найбільш вживаних категорій слів групи хлібобулочних виробів, а саме: *bread* 'хліб', *pie* 'пиріг', *cookie* 'печиво' та *cake* 'торт'.

Визначаючи продуктивність досліджуваних фразеологічних одиниць групи хлібобулочні вироби можна зробити висновок, що найбільш продуктивною є група фразеологічних одиниць з елементом *bread* 'хліб' (58 од., 14,8%), менш продуктивними є такі групи, як *cake* 'торт' (46 од., 11,7%) та *pie* 'пиріг' (36 од., 9,2%). Найменшою продуктивністю характеризується група фразеологізмів із компонентом *cookie* 'печиво' (21 од., 5,3%).

2.2 Аналіз фразеологічних одиниць з компонентом «молочні продукти»

Аналіз емпіричного корпусу дослідження дозволив виокремити 69 ФО, які містять компонент «молочні продукти». Проводячи дослідження даних фразеологізмів, було виявлено, що найбільш вживаними словами є такі, як: *butter* ‘масло’, *milk* ‘молоко’, *cheese* ‘сир’ та *cream* ‘вершки’, тому пропонуємо детально розглянути ці ФО.

2.2.1. Аналізуючи суцільну вибірку щодо ФО із гастрономічним компонентом, а саме класу молочних продуктів, було виявлено, що найбільшу кількість з них складають саме фразеологізми в яких наявні слова пов’язані з *butter* ‘маслом’ – 26 одиниць (6,6%).

➤ *butter up to smn* [86] ‘бути приємним до когось, як з лестощами чи іншими засобами’. Зазвичай вживається перед тим, як доставити погані новини або просити про послугу. У цьому фразеологізмі вираз *butter up* означає ‘пом’якшити ситуацію’, так як масло м’яке за своєю структурою. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(21) англ. *I tried to butter up to my father by mowing the lawn before I asked to borrow the car* [86] ‘Я спробував задобрити батька, скошивши газон, перш ніж попросив позичити машину’.

➤ *hair in the butter* [89] ‘проблема чи складна ситуація’. Даний вираз символізує якусь проблему, таку як наприклад волосся, яке було забруднене маслом і таку проблему важко вирішити, так як волосся не легко відмити від якоїсь жирної субстанції. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(22) англ. *Forgetting my textbook at school has proved to be a real hair in the butter for my study plans* [89] ‘Це виявилось великою проблемою для мого навчання, коли я забула свій підручник у школі’.

➤ *have butterfingers* [78] ‘бути незграбним, як правило, на мить, кидаючи або не встигаючи щось зловити’. Дослівно вираз перекладається як “масляні

пальці”, тобто слизькі пальці. Тому маючи пальці, вимазані у маслі, дуже легко випустити щось із рук. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(23) англ. *I dropped another plate! I guess I just have butterfingers today* [78] ‘Я скинув ще одну тарілку! Я здогадуюсь, що сьогодні я буду незграбним’.

➤ *(as) happy as a clam in butter sauce* [89] ‘бути дуже радісним та задоволеним’. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(24) англ. *Look at your sister out there! She's happy as a clam in butter sauce now that she's back in the starting lineup again* [89] ‘Подивіться на вашу сестру там! Вона щаслива, як молюск в масляному соусі, тепер знову повернулася в стартовий склад’.

➤ *lung butter* [78] ‘густий слиз зеленого або жовтого кольору, який утворюється внаслідок респіраторного захворювання або інфекції і відкашлюється з рота, мокрота’. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(25) англ. *My grandmother always kept a pack of tissues in her pocket that she could spit her lung butter into after she had a coughing fit* [78] ‘Моя бабуся завжди тримала в кишені пачку серветок, щоб вона могла відкашлювати слиз, коли у неї з'являвся кашель’.

2.2.2. Наступними за продуктивністю можна вважати ФО з лексемою *milk* ‘молоко’. Вони складають 21 одиницю (5,3%):

➤ *cry over spilt milk* [80] ‘засмучуватися через щось, що неможливо виправити, часто щось незначне.’ Дослівно вираз перекладається як “плакати над розлитим молоком”, що означає, що зробленого не змінити. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(26) англ. *Please calm down, you're just crying over spilt milk. We already submitted the report, so we can't fix it now* [80] ‘Будь ласка, заспокойтесь, не засмучуйтесь над тим, що не можна змінити. Ми вже подали звіт, тому його зараз не виправити.’

➤ *milk smn/smith for smith* [90] ‘отримати якомога більше від людини, речі чи ситуації’. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(27) англ. *They want to capture the market share now and milk it for profits later* [88] ‘Вони хочуть захопити частину ринку зараз і згодом отримати від неї прибуток’.

➤ *milktoast* [86] ‘надзвичайно слабка, боязка людина’. Аналізуючи цей фразеологізм, можна зрозуміти, що тост розмочений у молоці більше не бути мати тверду скоринку, тому така гра слів вірно передає значення, яке втілює цей вираз. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(28) англ. *We need a president who's going to lead the nation with strength and resolve, not some milktoast who'll just kowtow to every foreign leader who raises his voice* [86]. ‘Нам потрібен президент, який буде керувати нацією з силою та рішучістю, а не якийсь невпевнений в собі, слабкий чоловік, який просто буде кланятись кожному закордонному лідеру, який підвищує свій голос.’

➤ *land of milk and honey* [82] ‘місце достатку, вільне від бажання’. Фраза походить від біблійного опису землі, обіцяної ізраїльтянам. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(29) англ. *It might be better than where you came from, but don't think this is some utopia or land of milk and honey – we still have to work for what we have* [82] ‘Це може бути краще, ніж те, звідки ти прийшов, але не думай, що це якась утопія чи місце достатку – ми все одно повинні працювати над тим, що маємо’.

➤ *milk the bull* [78] ‘займатися діяльністю або підприємством, яке не має шансів на успіх’. Дослівно вираз можна перекласти як “доїти бика”, але це неможливо зробити, так як у бика немає вим’я. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(30) англ. *Everyone told us we were milking the bull when we set up our online store during the infancy of the Internet, but now we're one of the most successful companies in the world* [78] ‘Всі казали нам, що ми не мали шансів на успіх, коли

ми відкрили наш інтернет-магазин під час зародження Інтернету, але зараз ми одна з найуспішніших компаній у світі’.

2.2.3. Серед корпусу ФО із гастрономічним компонентом, групи молочних виробів також було виділено фразеологічні одиниці з елементом *cheese* ‘сир’, які складають 19 од. (4,8%) Наприклад:

➤ *big cheese* [82] ‘важлива, успішна чи впливова людина’. У такій конструкції слово *cheese* описує серйозну та ділову людину. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(31) англ. *Jacob thinks he's a big cheese now that he's been promoted to assistant manager* [82] ‘Джейкоб вважає, що він впливова людина тепер, коли його перевели на посаду помічника менеджера’.

➤ *cheese smd off* [82] ‘розлючувати чи дратувати когось’. Іменник або займенник можна вживати між *cheese* та *off*.

(32) англ. *I don't think I said anything to cheese him off, so I'm not sure why he's so mad* [82] ‘Я думаю я не сказав нічого такого, що могло роздратувати його, тому я не розумію чому він такий злий’.

➤ *(as) different as chalk and cheese* [90] ‘дуже відрізнятися один від одного або конфліктувати’. У цій конструкції порівнюються два іменника *chalk* та *cheese*, які не мають одне до одного ніякого відношення, тому навіть дослівним перекладом цього виразу легко зрозуміти, що у виразі йдеться про некомбіновані або кардинально різні речі, які разом не можуть співіснувати.

(33) англ. *Good luck getting those two to talk to each other– they're as different as chalk and cheese* [90] ‘Хай тобі щастить, якщо ти хочеш змусити цих двох розмовляти між собою – вони настільки різні’.

➤ *cheesehead* [98] ‘людина, яка поводить себе дивно чи нерозумно’. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(34) англ. *Is this cheesehead bothering you?* [90] ‘Цей дивний чоловік Вас турбує?’.

➤ *chew the cheese* [90] ‘нудити чи блювати’.

Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(35) англ. *I felt like I was going to chew the cheese out on that boat– I was just so seasick* [90] ‘Я відчував, що мене нудило на човні, у мене була морська хвороба’.

2.2.4. Найменш вживаною є група ФО з компонентом *cream* ‘вершки’ (3 од., 0,7%). Наприклад:

➤ *cream puff* [78] ‘вважати когось слабким чи боягузливим’. Дослівно вираз перекладається як ‘вершкова слойка’, тобто це вид випічки, із начиненими вершками. Отже у цьому виразі слово означає щось легке та ніжне, як взбиті вершію тістечку. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(36) англ. *That guy’s a total cream puff – there’s no way he’ll show up to meet you in the boxing ring* [78] ‘Цей хлопець боягуз, ти його не зустрінеш на рингу ні в якому разі’.

➤ *cream of the crop* [80] ‘найкраще із певної групи’. У даному фразеологізмі слово *cream* означає щось найкраще із усього. Наприклад:

(37) англ. *These three students are very bright. They are the cream of the crop in their class.* [80] ‘Ці три учні дуже яскраві. Вони найкрутіші у своєму класі’.

➤ *cream-crackered* [80] ‘бути дуже стомленим’. Фразеологізм походить від сленгового римування, в якому *cream-crackered* римується зі словом *knackered*, що означає ‘бути втомленим’. В основному цей вираз вживається у Великобританії. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(38) англ. *He was well cream-crackered after his flight, so he went to bed a few hours ago* [80] ‘Він був дуже стомленим після свого польоту, тому він ліг спати кілька годин тому’.

Аналізуючи семантику фразеологічних одиниць, було виокремлено та наведено конкретні приклади найбільш вживаних категорій слів групи молочні продукти, а саме: *butter* ‘масло’, *milk* ‘молоко’, *cheese* ‘сир’ та *cream* ‘вершки’.

Визначаючи продуктивність досліджуваних фразеологічних одиниць групи молочні продукти можна зробити висновок, що найбільш вживаною є група

фразеологічних одиниць з елементом *butter* ‘масло’ (26 од., 6,6%), менш продуктивними є такі групи, як *milk* ‘молоко’ (21 од., 5,3%) та *cheese* ‘сир’ (19 од., 4,8%). Найменш вживаною є група фразеологізмів з компонентом *cream* ‘вершки’ (3 од., 0,7%).

2.3 Аналіз фразеологічних одиниць з елементом «м'ясні продукти»

Методом суцільної вибірки ФО із гастрономічним компонентом, було виокремлено 46 фразеологізмів з елементом «м'ясні продукти». Проводячи дослідження даних фразеологізмів, було виявлено, що найбільш вживаними словами є такі, як: *beef* ‘яловичина’, *meat* ‘м'ясо’, *lamb* ‘ягнятина’, *bacon* ‘бекон’, *mutton* ‘баранина’, *pork* ‘свинина’ та *steak* ‘стейк’, тому пропонуємо детально розглянути ці фразеологічні одиниці.

2.3.1 Серед корпусу ФО з компонентом «м'ясні продукти» було виявлено, що найбільшу кількість зкладають одиниці з лексемою *beef* ‘яловичина’ – 15 ФО (3,8%):

➤ *beef* [86] ‘звинувачення проти когось’. Така фразеологічна конструкція використовується для позначення людини, яка у чомусь провинилась. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(39) англ. *I'm fine with you working late, but you didn't call and let me know in advance. That's the beef here!* [86] ‘Я згодна з тим, що ти працюєш допізна, але ти не дзвонив і не повідомив мене. Ти провинився!’

➤ *beef about smn/smith* [87] ‘поскаржитися на когось чи докучати’. Зазвичай вживається у контексті претензії. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(40) англ. *Of course Marjorie is beefing about how I left dishes out in the kitchen – she's not happy unless everything is perfectly put away* [87] ‘Звичайно, Марджорі скаржитися на те, як я залишала посуд на кухні – вона не рада, якщо все не буде ідеально розкладено’.

➤ *beef up* [87] ‘зростати в силі’. Також вживається у значенні ‘покрещувати чи удосконалювати щось’. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(41) англ. *With all these protestors here, we definitely need to beef up security* [87] ‘Із усіма цими протестуючими тут, ми, безумовно повинні посилити систему безпеки’.

➤ *beef-head* [78] ‘незграбний, грубий чоловік’. Дана фразеологічна одиниця використовується для опису кремезного чоловіка, чиї рухи є досить необережними. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(42) англ. *Of course he broke the vase – that guy is such a beef-head* [78] ‘Звичайно, він розбив вазу – той хлопець такий кримезний’.

➤ *bogus beef* [80] ‘твердження, яке є неправдивим’. Також означає певну дезінформацію стосовно якогось питання. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(43) англ. *Come on, this is a bogus beef– you have no proof that I did something wrong* [80] ‘Давай, це брехня – у тебе немає доказів того, що я щось зробив не так’.

2.3.2. У ході роботи над фразеологічними одиницями з гастрономічним компонентом, було виявлено 11 одиниць (2,8%) саме компонентом *meat* ‘м’ясо’. Розгляньмо їх на прикладах:

➤ *easy meat* [90] ‘людина, яку легко обманути, переконати чи експлуатувати’. Зазвичай використовується для опису наївної людини чи тої, яка досить не впевнена в собі та своїх переконаннях. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(44) англ. *We should see if Larry will give us the 20 dollars – he’s usually easy meat* [90] ‘Подивимось чи Ларрі дасть нам 20 доларів – його досить легко переконати’.

➤ *red meat rhetoric* [77] ‘риторика, яка використовується агітаційними політиками’. Такий стиль мови є сильним і гострим, тому що буде збуджувати

або розпалювати емоції прихильників політичних діячів. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(45) англ. *The incumbent president, who has so far been somewhat lackluster this campaign delivered a blistering speech last night filled with red meat rhetoric* [77] ‘Діючий президент, який до цього часу був дещо неуспішним у цій кампанії, вчора ввечері виголосив бурхливу промову, наповнену гострою риторикою’.

➤ *one man's meat is another man's poison* [77] ‘те, що корисно для одного, не обов'язково є таким для когось іншого’. Ця одиниця вживається для вираження різних думок чи ставлення стосовно одної речі. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(46) англ. *I'm amazed that Tim enjoys cricket so much. Still, one man's meat is another man's poison, as they say* [77] ‘Я вражений, що Тім так любить крикет. Проте, що одному до вподоби – іншому не зрозуміло, як кажуть’.

➤ *meathooks* [77] ‘руки’. Зазвичай використовується, щоб описати чоловіка із великими руками. Наприклад :

(47) англ. *I can never open tiny clasps like this with these giant meathooks of mine* [77] ‘Я ніколи не можу відкрити подібні крихітні застібки своїми гігантськими руками’.

➤ *meat-and-potatoes* [78] ‘основна чи загальна інформація’. Цей фразеологізм вживається для опису якихось фундаментальних явищ чи базових речей. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(48) англ. *Too much information will overwhelm the new intern, so just give him the meat-and-potatoes introduction* [78] ‘Занадто багато інформації переповнить нового стажера, тому просто дайте йому основні аспекти’.

2.3.3. Серед суцільної вибірки фразеологізмів із м'ясним компонентом також було виділено фразеологічні одиниці з елементом *lamb* ‘ягнятина’, які складають 10 од. (2,5%). Наприклад:

➤ *(as) innocent as a lamb* [77] ‘бути беззаперечно невинним’. Зазвичай використовується у ситуації, коли людина є зовсім непричетною до дій, в яких

її звинувачують. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(49) англ. *I swear, I didn't pull the fire alarm – I'm innocent as a lamb!* [77] ‘Клянусь, я не натягував пожежну сигналізацію – я беззаперечно невинний!’

➤ *like a lamb* [90] ‘покірний та спокійний, без скарги чи опору’. Зазвичай використовується для людини, яка не читьсь опору та погоджується із тим, що їй кажуть. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(50) англ. *We had a lot of trouble getting Bobby to go to preschool, but after he made a few friends, he started going like a lamb* [90] ‘У нас було багато проблем з тим, щоб заставити Боббі піти до дошкільного закладу, але після того, як в нього з'явилися друзі, він почав покірно туди ходити’.

➤ *(as) gentle as a lamb* [77] ‘приємний, турботливий та ніжний’. Ця фразеологічна одиниця використовується у випадку, коли у контексті описуються надзвичайні ніжні та чисті стосунки між кимось, або до когось. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(51) англ. *My rambunctious son is as gentle as a lamb with our cat* [77] ‘Мій симпатичний син дуже турботливий з нашою кішкою’.

➤ *on the lamb* [77] ‘спроба уникнути арешту чи захоплення’. Зазвичай конструкція описує втікача, який втікає від правоохоронних органів. Наприклад:

(52) англ. *The escaped convicts have been on the lam for a week, with no leads as to their whereabouts* [77] ‘Засуджені, що втекли вже тиждень тому перебувають на базі, без жодних висновків щодо місця їх перебування’.

2.3.4. Наступним в рейтингу вживаності, можна вважати фразеологічні одиниці зі словом *bacon* ‘бекон’. Вони складають 5 одиниць (1,2%):

➤ *bacon-faced* [77] ‘мати поважне, чисто виголене обличчя’. Часто вживається у негативному значенні, описуючи гордовитих та поважних людей. Наприклад :

(53) англ. *These bacon-faced magistrates, puffed up with their own self-importance, grow fat off the hard work of the poor* [77] ‘Ці магістрати з поважними

обличчями, роздуті своєю власною важливістю, жирують від важкої роботи бідних’.

➤ *bring home the bacon* [78] ‘заробляти гроші від постійної роботи’. Дослівно вираз перекладається як ‘приносити бекон додому’, що означає приносити дохід чи зарплатню з роботи.

(54) англ. *My wife brings home the bacon, while I watch the kids* [78] ‘Моя дружина заробляє гроші, в той час як сиджу з дітьми’.

➤ *pull smn’s bacon out of the fire* [78] ‘врятувати когось від неминучої чи майбутньої неприємності, труднощів чи небезпеки’. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(55) англ. *My brother is the best lawyer in town, and he’s pulled my bacon out of the fire on more than one occasion!* [80] ‘Мій брат – найкращий юрист у місті, і він не один раз рятував людей від неприємностей!’

➤ *save one’s bacon* [80] ‘рятувати когось від невдачі, небезпеки чи катастрофи’. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(56) англ. *Thanks for bringing me some extra cash – you really saved my bacon.* [80] ‘Дякую, що принесли мені трохи зайвих грошей – ти справді врятував мій бекон’.

2.3.5. Аналізуючи суцільну вибірку фразеологічних одиниць, до складу яких входять компонент «м’ясні продукти», було також виокремлено вирази із компонентом *pork* ‘свинини’, чия кількість складає 2 одиниці (0,5%):

➤ *pork barrel* [90] ‘державне фінансування для певної області чи групи, щоб завоювати підтримку там’. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(57) англ. *He won that district’s votes by using the pork barrel and paying for a new community building* [90] ‘Він виграв голоси цього округу, використовуючи державне фінансування та заплативши за нову будівлю громади’.

➤ *pork out (on smth)* [83] ‘їсти ненажерливо або надлишково’. Зазвичай використовується для опису людини, яка їсть неохайно та з великим апетитом. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(58) англ. *Once a month, my friends and I get together and pork out on pizza and watch horror movies* [83] ‘Раз на місяць ми з друзями збираємось разом, наїстись вдосталь піццями і дивитися фільми жахів’.

2.3.6. Не менш важливими та цікавими для аналізу є вирази із компонентом *mutton* ‘баранини’. Їхня кількість складає 2 одиниці (0,5%):

➤ *(as) dead as mutton* [80] ‘остаточно мертвий чи повністю неіснуючий’. Може використовувати стовно твари та речей, має негативний відтінок. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(59) англ. *Oh, that idea from last week's meeting is dead as mutton now that the CEO has vetoed it* [80] ‘О, ця ідея із зустрічі минулого тижня більше не існує, коли генеральний директор наклав вето на неї’.

➤ *be mutton dressed as lamb* [78] ‘літня жінка, яка безуспішно намагається виглядати набагато молодшою’. Ця одиниця має таке значення, тому що баранина – м’ясо старої вівці, а ягня – молодій вівці. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(60) англ. *I don't know what she's thinking wearing a dress like that. She's mutton dressed as lamb* [78] ‘Я не знаю, що вона думає, вдягаючи такі сукні. Вона літня жінка, яка одягнена як дівчинка’.

2.3.7. Найменш вживаним є фразеологізм з компонентом *steak* ‘стейк’ (1 од., 0,2%). Наприклад:

➤ *all sizzle and no steak* [77] ‘наявність захоплюючого, перспективного, важливого або обтяжуючого розвитку, що виявляється необґрунтованим’. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(61) англ. *Everyone is in a panic over the supposed water shortages, but personally I think the whole thing is all sizzle and no steak* [77] ‘Всі перебувають у паніці через передбачуваний дефіцит води, але особисто я думаю, що вся справа в неперспективному розвитку, який є недоцільним’.

Отже, аналізуючи семантику фразеологічних одиниць, було виокремлено та наведено конкретні приклади найбільш вживаних категорій слів групи м’ясо,

а саме: *beef* ‘яловичина’, *meat* ‘м’ясо’, *lamb* ‘ягнятина’, *bacon* ‘бекон’, *mutton* ‘баранина’, *pork* ‘свинина’ та *steak* ‘стейк’.

Визначаючи продуктивність досліджуваних фразеологічних одиниць групи хлібобулочні вироби можна зробити висновок, що найбільш продуктивними є групи фразеологічних одиниць з елементами *beef* ‘яловичина’ (15 од., 3,8%), *meat* ‘м’ясо’ (11 од., 2,8%) та *lamb* ‘ягнятина’ (10 од., 2,5%), менш продуктивними є такі групи, як *bacon* ‘бекон’ (5 од., 1,2%), *mutton* ‘баранина’ (2 од., 0,5%) та *pork* ‘свинина’ (2 од., 0,5%). Найменшою продуктивністю характеризується група фразеологізмів з компонентом *steak* ‘стейк’ (1 од., 0,2%).

2.4 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «фрукти»

Серед загальної кількості досліджуваних ФО із гастрономічним компонентом, було виявлено 42 од. із компонентом на познання фруктів. Проводячи дослідження даних фразеологізмів, було виявлено, що найбільш уживаними словами є такі, як: *apple* ‘яблуко’, *banana* ‘банан’, *grape* ‘виноград’, *peach* ‘персик’, *orange* ‘апельсин’ та *plum* ‘слива’.

2.4.1. Аналізуючи суцільну вибірку фразеологічних одиниць із гастрономічним компонентом, а саме класу фруктів, було виявлено, що найбільшу кількість з них складають саме фразеологізми, в яких наявні слова пов’язані з *apple* ‘яблуком’ – 22 одиниці (5,6%):

➤ *apple of one's eye* [77] ‘особливо улюблена річ чи кохана людина’. Цей фразеологізм висвітлює ідею про те, що зіниця ока має яблукоподібні форми і що очі є особливо дорогоцінні для людини. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(62) англ. *Her grandson is the apple of her eye* [77] ‘Її онук – це її скарб’.

➤ *(one) smart apple* [86] ‘особливо розумна та освічена людина’. Такий вираз застосовуються для людей із надзвичайними розумовими здібностями. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(63) англ. *Don't underestimate Cindy's abilities in the courtroom – she's one smart apple!* [86] ‘Не варто недооцінювати здібності Сінді в залі суду – надзвичайна розумна людина!’

➤ *apple-knocker* [88] ‘людина, що переїхала із сільської місцевості’. Ця фразеологічна одиниця зазвичай використовується жителями великих міст для опису людей, які переїхали до міста із сільської місцевості. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(64) англ. *Ugh, those apple-knockers move too slow for life here in the big city* [88] ‘Фу, ці сільські люди занадто повільно рухаються тут, у великому місті’.

➤ *polish the apple* [78] ‘висловити прихильність за допомогою нещирої або надмірної лестощі чи похвали’. У цій конструкції присутній натяк на клішований образ учня, що подає своєму вчителю подарунок у вигляді блискучого червоного яблука, щоб вселити гарне враження. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(65) англ. *Brian is always polishing the apple with the boss, and for what – some vague, vain hope of a promotion or raise?* [78] ‘Брайан завжди лестить начальнику, і для чого – якесь невиразне, марне сподівання на підвищення?’

➤ *rotten apple* [88] ‘людина, чиї власні слова чи дії негативно впливають на цілу групу людей’. Також така конструкції використовується для опису людини, яка із певної групи має поганий авторитет чи підводить команду. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(66) англ. *Before you accuse the entire department of wrongdoing, you should try to find the rotten apple that initially caused the problem* [88] ‘Перш ніж звинуватити весь відділ у вчиненні злочинів, слід спробувати знайти гниле яблуко, яке спочатку спричинило проблему’.

2.4.2. Наступними в рейтингу вживаності, можна вважати фразеологічні одиниці зі словом *banana* ‘банан’. Вони складають 8 одиниць (2%):

➤ *banana republic* [77] ‘бідна країна з нестійким бюджетом’. Цей фразеологізм вживається для опису невеликої країни, яку часто очолює корумпований уряд, економіка якого залежить або від одного товару,

виробленого всередині країни, або від доходу, який отримують іноземні компанії чи інвестори. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(67) англ. *The dictator's insistence that the tiny island nation double down on its dominate export has made it even more of a banana republic* [77] ‘Наполягання диктатора на тому, що крихітна острівна нація зменшилась у порівнянні з домінуючим експортом, зробила її ще біднішою країною з нестійким бюджетом’.

➤ *banana oil* [80] ‘недоброзичлива чи безглузда розмова’. Така фразеологічна одиниця вживається також у значенні «нісенітниця». Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(68) англ. *Look, I know I won't get past the first round of this tournament, so you can stop feeding me banana oil* [80] ‘Слухайте, я знаю, що не пройду перший тур цього турніру, тому Ви можете перестати годувати мене обіцянками’.

➤ *top banana* [78] ‘шеф, керівник чи організатор чогось’. Така фразеологічна конструкція вживається для опису людини, яка має певний вплив чи авторитет на інших. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(69) англ. *You'll have to ask the top banana. He's out right now* [78] ‘Вам доведеться запитати це у нашого керівника, але він зараз відсутній’.

➤ *banana-head* [80] ‘людина, яка діє не розумно’. Даний вираз ознає людину, яка бездумно чи безтурботно виконує свої дії. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(70) англ. *Ask that banana-head why she is wearing a coat like that in July?* [80] ‘Запитайте у цієї дивачки, чому вона вдягає таке пальто в липні?’

➤ *slip on a banana skin* [80] ‘зробити безглузду помилку’. Дослівно вираз перекладається як “послизнутись на банановій шкірці”, тобто таке значення може утотожнюважатись із значення фразеологічної одиниці. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(71) англ. *The new minister slipped on a banana skin before he had been in the job a week* [80] ‘Новий міністр зробив дурну помилку ще до того, як він був на роботі тиждень’.

2.4.3. Серед суцільної вибірки фразеологізмів із гастрономічним компонентом, групи фрукти, також було виділено фразеологічні одиниці з елементом *grape* ‘виноград’, які складають 4 одиниці (1%). Наприклад:

➤ *through the grapevine* [86] ‘через плітки чи якесь недостовірне джерело інформації’. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(72) англ. *I heard through the grapevine that John is planning to propose to Samantha next week!* [86] ‘Я почув через плітки, що Джон планує зробити пропозицію руки та серця Саманті на наступному тижні!’

➤ *sour grapes* [88] ‘критика або зневага до того, чого не можна мати’. Цей фразеологізм описує негативне та критичне ставлення до людини, яка не має певної речі, чи в дефіциті. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(73) англ. *He always mocks sports cars as being really impractical, but it's just sour grapes, if you ask me* [88] ‘Він завжди критикував спортивні машини як справді непрактичні, але це просто неповага, якщо ви запитаете мене’.

➤ *the grape(s)* [90] ‘вино’. Таке значення використовується, так як вино роблять із винограду. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(74) англ. *I must have had a little too much of the grape last night because I ended up falling asleep on the couch* [90] ‘Я мабуть випив занадто багато вина минулої ночі, бо я врешті-решт заснув на дивані’.

➤ *in the grip of the grape* [83] ‘випити забагато вина чи бути п’яним від вина’. Вираз має дослівний переклад “бути у полоні вина”, що можна утотожнити із поняття «бути п’яним від вина». Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(75) англ. *Do you remember last night at the bar at all? You were really in the grip of the grape* [83] ‘Пам’ятаєш минулу ніч у барі? Ти справді добряче випив вина’.

2.4.4. Не менш важливими та цікавими для аналізу є вирази із компонентом *peach* ‘персик’. Їхня кількість складає 3 одиниці (0,7%):

➤ *peach of a smth* [78] ‘відмінний, ідеальний чи зразковий’. У цій конструкції слово *peach* означає певну досконалість. Наприклад:

(76) англ. *They won the game in the final seconds with a peach of a goal* [78] ‘Вони виграли гру в останні секунди з ідеальним голом’.

➤ *cut smd's peaches* [89] ‘продовжувати робити якусь справу’. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(77) англ. *Go cut your peaches – I'll call you when I need your help* [78] ‘Продовжуй займатись своїми справами – я покличу тебе, коли мені знадобиться твоя допомога’.

➤ *be a peach* [83] ‘бути чудовою та чуйною людиною’. Слово *peach* у цій конструкції означає добру людина чи ту, яка готова прийти на поміч у складній ситуації. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(78) англ. *Thank you much for picking up the cupcakes on your way to the party – you're a peach* [83] ‘Дякую, що ти забрав кекси на шляху до вечірки – ти чудовий’.

2.4.5. Проаналізувавши емпіричний корпус дослідження ФО, до складу яких входять фрукти, було також виокремлено вирази із компонентом *orange* ‘апельсину’, чия кількість складає 3 одиниці (0,7%):

➤ *compare apples and oranges* [77] ‘спробувати виділити схожість між двома різними речами, що зазвичай неможливо зробити’. Ця фразеологічна одиниця використовується у ситуації, коли порівнюються надзвичайно різні речі, які не мають відношення один до одного. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(79) англ. *You can't compare your job as a nurse to mine as an engineer – that's comparing apples and oranges!* [77] ‘Ви не можете порівнювати роботу медсестри з моєю як інженера – це як порівняння цілковито різні речі!’

➤ *squeeze an orange* [80] ‘використовувати все, що хтось або щось може запропонувати’. У цій фразі дієслово *squeeze* перекладається як “видавлювати чи вижимати”, отже фразеологізм набуває сенсу, маючи таке значення. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(80) англ. *This business is like squeezing an orange: it doesn't matter who's doing the squeezing, you'll still get orange juice* [80] ‘Із цього бізнесу можна вижати все можливе: не має значення хто вижимає, ти всеодно отримаєш результат’.

➤ *go gathering orange blossoms* [86] ‘шукати дружину чи наречену’. Фраза стосується частого використання апельсинових квітів як весільних прикрас, що символізують невинність нареченої. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(81) англ. *I'm quite certain that Sir Andrew went to town to go gathering orange blossoms, so we'd best get ready for a wedding!* [86] ‘Я цілком певний, що сер Ендрю поїхав до міста, щоб знайти наречену, тому ми найкраще приготуємось до весілля!’

2.4.6. Найменшою кількістю фразеологічних одиниць із фруктовим компонентом характеризуються конструкції зі словом *plum* ‘слива’. Проводячи дослідження було виявлено 2 ФО із зазначеним компонентом, у відсотковому співвідношенні їхня кількість складає 0,5%.

➤ *plum in one's mouth* [77] ‘особливе мовлення чи акцент, характерний для високого соціального класу’. Особливо часто вживання для опису людей, що живуть у Британії. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(82) англ. *Have you noticed that Sally's been speaking with a plum in her mouth ever since she started living in inner London?* [77] ‘Ви помітили, що Саллі

спілкується із особливим акцентом ще з тих пір, як вона почала жити у центральній частині Лондона?’

➤ *plum* [78] ‘приз чи винагорода’. Цей вираз часто виживається, коли людина описує свою винагору чи певні заслуги. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(83) англ. *My plum for getting elected was a big new office* [78] ‘Моєю винагородою, коли мене обрали став новий великий офіс’.

Отже, аналізуючи семантику фразеологічних одиниць, було виокремлено та наведено конкретні приклади найбільш вживаних категорій слів групи фруктів, а саме: *apple* ‘яблуко’, *banana* ‘банан’, *peach* ‘персик’, *orange* ‘апельсин’, *grape* ‘виноград’ та *plum* ‘слива’.

Визначаючи продуктивність досліджуваних фразеологічних одиниць з фруктовим компонентом можна зробити висновок, що найбільш вживаною є група фразеологічних одиниць з елементом *apple* ‘яблуко’ (22 од., 5,6%), менш продуктивними є такі групи, як *banana* ‘банан’ (8 од., 2%), *grape* ‘виноград’ (4 од., 1%), *peach* ‘персик’ (3 од., 0,7%), та *orange* ‘апельсин’ (3 од., 0,7%). Найменшою продуктивністю характеризується група фразеологізмів з компонентом *plum* ‘слива’ (2 од., 0,5%).

2.5 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «овочі»

Досліджуючи емпіричний корпус наукової роботи методом суцільної вибірки, було виокремлено 35 фразеологізми із овочевим компонентом. Проводячи дослідження даних фразеологізмів, було виявлено, що найбільш вживаними словами є такі, як: *potato* ‘картопля’, *beans* ‘квасоля/боби’, *carrot* ‘морква’, *peas* ‘горох’, *cabbage* ‘капуста’, *mushrooms* ‘гриби’, *salad* ‘салат’, *beet* ‘буряк’, *cucumber* ‘огірок’ та *rhubarb* ‘рєвінь’, тому пропоную детально розглянути ці фразеологічні одиниці.

2.5.1. Аналізуючи суцільну вибірку щодо фразеологічних одиниць із гастрономічним компонентом, а саме овочевий компонент, було виявлено, що

найбільшу кількість з них складають саме фразеологізми в яких наявні слова пов'язані з *potato* 'картоплею' – 10 одиниць (2,5%).

➤ *drop smn / smth like a hot potato* [77] 'відмовитися від когось або чогось раптово і повністю, іноді уникати потенційних проблем'. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(84) англ. *I haven't seen Cynthia in weeks because she dropped me like a hot potato once she started hanging out with the cool kids* [77] 'Я не бачив Сінтію тижнями, тому що вона кинула мене, коли вона почала гуляти з крутими дітьми'.

➤ *mouse potato* [78] 'людина, яка проводить надмірну кількість вільного часу, користуючись комп'ютером, сидячи в інтернеті'.

(85) англ. *I've been playing this addictive online video game, and it has turned me into a total mouse potato!* [78] 'Я грав у цю захоплюючу онлайн-гру, і це перетворило мене на залежну людину!'

➤ *potatohead* [80] 'бути дурнем; той, хто діє не розумно'. Даний вираз ознає людину, яка бездумно чи безтурботно виконує свої дії. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(86) англ. *John, you potatohead – I told you to double check the oil level before starting the engine!* [80] 'Джон, ти дурень! Я сказав тобі ще раз перевірити рівень масла перед запуском двигуна!'

➤ *couch potato* [88] 'людина, яка займається малорухливою діяльністю'. У цьому фразеологізмі описується людина, яка веде лежачий спосіб життя, такий як наприклад лежати на дивані та дивитись телевізор. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(87) англ. *Lisa wants to date a man who loves to travel and explore, not a couch potato who watches television all the time* [88] 'Ліза хоче зустрічатись із чоловіком, який любить подорожувати та досліджувати, а не з лінивою людиною, яка весь час дивиться телевізор'.

➤ *hot potato* [83] 'чуттєва ситуація або суперечливе питання, із яким важко впоратися і таким чином передається від однієї людини до іншої'. Дослівно

вираз перекладається як гаряча картопля. Так як гарячий овоч в руках довго неможливо тримати, його потрібно передати комусь іншому в руки. Тому цей вираз досить логічний за своїм значенням. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(88) англ. *The political candidate knew the issue was a hot potato, so he deferred to his chief of staff, who directed questions to the committee chairperson* [83] ‘Політичний кандидат знав, що питання є суперечливим, тому він відправився до свого начальника апарату, який скерував питання до голови комітету’.

2.5.2. Наступним в рейтингу вживаності, можна вважати фразеологічні одиниці зі словом *beans* ‘квасоля’. Вони складають 7 ФО (1,7%):

➤ *be full of beans* [80] ‘бути повним енергії чи в при піднятому настрої’. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(89) англ. *You are always full of beans, you are the most cheerful person I have ever seen. What's your secret?* [80] ‘Ти завжди у при піднятому настрої, ти найенергійніша людина, яку я колись бачив. У чому твій секрет?’

➤ *spill the beans* [82] ‘проговоритись чи видати комусь секрет’. Дослівно вираз перекладається як ‘розсипати боби’, тобто це значення можна утотожнити до того значення «видати секрет комусь». Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(90) англ. *We have to find out who has spilt the beans and punish them* [82] ‘Ми повинні вияснити, хто видав нашу таємницю і покарати їх’.

➤ *not know beans* [78] ‘не володіти інформацією чи бути некомпетентним у певному питанні’. Зазвичай дана конструкція застосовується до людей, які не орієнтуються в певній темі чи новачків у певній сфері. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(91) англ. *If you don't know the bean, don't interfere with our work* [78] ‘Якщо ти не розумієш про що ми розмовляємо, тоді не заважай нашій роботі!’

➤ *be without a bean* [86] ‘не мати ні гроша у кишені, тобто бути бідним’. У цьому фразеологізмі слово *bean* означає наявність грошей, тобто монет. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(92) англ. *I'd like to join you for a drink but I'm without a bean* [86] ‘Я би хотів піти з тобою випити, але я зараз не маю грошей’.

➤ *hill of beans* [87] ‘незначна справа, дрібниця’. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(93) англ. *Your problem is just a hill of beans, stop thinking about it* [87] ‘Твоя проблема це дрібниця, перестань думати про це’.

2.5.3. Серед суцільної вибірки фразеологізмів із гастрономічним компонентом, групи овочів, також було виділено фразеологічні одиниці з елементом *carrot* ‘морква’, які складають 4 од. (1%). Наприклад:

➤ *carrot top* [80] ‘людина, що має рижі волосся’. Так як морква оранжевого кольору, від цього і пішло значення такого виразу. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(94) англ. *Many carrot top people have green eyes* [80] ‘Багато людей із рижим волосся мають зелені очі’.

➤ *dangle a carrot before smd* [82] ‘збаблювати, приманювати когось чимось’. Цей вираз можна використовувати, коли потрібно привернути чиюсь увагу. Дослівно вираз перекладається як “манити когось морквиною”, тому його значення досить зрозуміле. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(95) англ. *Sales representatives always dangle a carrot before you to sell their goods* [82] ‘Торгові представники завжди збаблюють Вас, щоб продати свій товар’.

➤ *like a carrot to a donkey* [77] ‘щось привабливе, приманка’. Дослівно вираз перекладається ‘як морква для віслюка’, так як віслюк полюбає такий овоч, цей вислів набуває досить логічно значення. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(96) англ. *Promises can sometimes work like a carrot to a donkey* [77] ‘Обіцянки іноді бувають хорошою приманкою’.

➤ *carrot and stick* [86] ‘метод заохочення та цькування’. Дослівно вираз перекладається як ‘морква та палка’ тобто спочатку давати смачненьке, а потім карати за щось. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(97) англ. *Our coach uses a carrot and stick approach: his method is based on award and punishment* [86] ‘Наш тренер використовує підхід заохочення та цькування: його метод базується на винагороді та покаранні’.

2.5.4. Рухаючись далі, було б доцільно розглянути фразеологічні одиниці із компонентом *peas* ‘горох’, кількість яких складає 3 одиниці (0,7%):

➤ *as like as two peas (in a pod)* [80] ‘бути схожим як дві краплі води’. Дослівний переклад фразеологічної одиниці звучить так як ‘дві горошини у стручку’, що означає ці дві горошини ідентичні, так як вирощені із одного стручка. Вираз вживається для вираження схожості, коли два предмета, чи дві людини майже ідентичні, як дві горошини. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(98) англ. *These two dresses are as like as two peas. They are almost identical* [80] ‘Ці дві сукні дуже схожі одна на одну. Вони майже ідентичні’.

➤ *pea-brained* [82] ‘дурний або тупий’. Даний вираз має означальний характер, який застосовується до речі чи людини. Фразеологічна одиниця описує людину чи тварину як таку, в якій мізки розміром в горошину. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(99) англ. *I suspected that he wasn't very intelligent, but now I see that he's pea-brained* [82] ‘Я підозрював, що він не надто розумний, але зараз я бачу, що він тупий’.

➤ *as thick as pea soup* [88] ‘дуже густий’. Часто вживається для опису диму чи туману, або інших природних явищ. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(100) англ. *The fog was as thick as pea soup, so we turned on fog-lights* [88] ‘Туман був настільки густим, що ми увімкнули протитуманні фари’.

2.5.5. Не менш важливими та цікавими для аналізу є вирази із компонентом *cabbage* ‘капуста’. Їхня кількість складає 3 одиниці (0,7%):

➤ *fall off the cabbage truck* [80] ‘бути наївним чи довірливим’. Зазвичай людина, яку так називають, жила в минулому в сільській місцевості. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(101) англ. *Mary has no idea about how to act in polite society, always behaving as if she just fell off the cabbage truck* [80] ‘Мері не має уявлення про те, як діяти ввічливому суспільстві, завжди поводить себе дуже простодушно та наївно’.

➤ *cabbagehead* [78] ‘той, хто діє не розумно’. Даний вираз ознає людину, яка бездумно чи безтурботно виконує свої дії. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(102) англ. *What cabbagehead put this thing on upside down?* [78] ‘Який дурень поставив цю річ догори ногами?’

➤ *(one) is not as green as (one) is cabbage-looking* [90] ‘бути менш наївним ніж здаватись’. Часто ця фразеологічна одиниця використовується для позначення людини, яка здається більш розумною, ніж так здається на перший погляд. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(103) англ. *Hey, you did a great job on this report. For an intern, you're not as green as you are cabbage-looking* [90] ‘Ти зробив чудову роботу в цьому звіті. Для стажиста ти не такий наївний, яким здаєшся на перший погляд’.

2.5.6. Аналізуючи суцільну вибірку фразеологічних одиниць, до складу яких входять овочі, було також виокремлено вирази із компонентом *mushrooms* ‘гриби’, чия кількість складає 3 одиниці (0,7%):

➤ *like mushrooms* [80] ‘дуже швидко і у великих кількостях’. Використовується для позначення речей або людей, які з’являються або множаться.

(104) англ. *As the economy recovered and jobs became more plentiful, high-rise apartments started popping up like mushrooms to accommodate the huge influx of worker pouring into the city* [80] ‘Коли економіка відновилася і робочих місць стало ще більше, багатоповерхові квартири почали дуже швидко розмножуватись і великих кількостях, щоб прилаштувати величезний приплив робітників, що прибувають до міста’.

➤ *mushroom into smth* [82] ‘збільшити, розширити’. Також вживається у значенні ‘перерости у щось набагато більше за розміром чи масштабом, ніж щось було спочатку, особливо за короткий проміжок часу’. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(105) англ. *What was a minor talking point during the beginning of his campaign has mushroomed into one of the key issues of this election* [82] ‘Те, що було другорядним моментом розмови на початку його кампанії, перетворилося на одне з ключових питань цих виборів’.

➤ *spring up like mushrooms* [77] ‘зростати в кількості раптово та швидко’. Значення цього фразеологізму можна порівняти із швидкістю росту грибів, кількість яких, особливо після дощу, збільшується в рази. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(106) англ. *Even though I'm constantly tending to my garden, the weeds just spring up like mushrooms nonetheless* [77] ‘Незважаючи на те, що я постійно піклуюсь про свій сад, бур'яни просто заростають, як гриби’.

2.5.7. ФО із компонентом *salad* ‘салату’ є також цікавими для аналізу. Кількість цих виразів складає 2 одиниці (0,5%):

➤ *toss salad* [78] ‘змішувати різні інгредієнти разом’. Зазвичай цей фразеологізм використовується для приготування салату, коли всі інгредієнти потрібно перемішати разом. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(107) англ. *I like to chop up a bunch of ingredients at the beginning of the week and keep them in the fridge. That way it's really quick and easy to toss a nice salad before dinner each night* [78] ‘Мені подобається нарізати на початку тижня купу

інгредієнтів і тримати їх у холодильнику. Таким чином, по-справжньому швидко і легко перемішувати їх у салат перед вечерею щовечора’.

➤ *in one's salad days* [83] ‘у чийсь юнацький та безтурботний час’. У цьому фразеологізм слово *salad* виражає незрілість, дитинство чи недосвідченість. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(108) англ. *Whenever I ask my grandfather the meaning of a word I hear on TV, he always laughs and says he'll tell me when I'm no longer in my salad days* [83] ‘Щоразу, коли я запитую дідуса про значення слова, яке я чую по телевізору, він завжди сміється і каже, що він скаже мені, коли я більше не буду таким юним’.

2.5.8. Найменшою кількістю фразеологічних одиниць із овочевим компонентом характеризуються конструкції зі словами *cucumber* ‘огірок’, *rhubarb* ‘ревінь’ та *beetroot* ‘буряк’. Проводячи дослідження було виявлено по 1 ФО із кожним вище зазначеним компонентом, у відсотковому співвідношенні їхня кількість складає по 0,2% кожна. Ці вирази є дуже розповсюдженими в англійській мові, тому розгляньмо їх детальніше:

➤ *(as) red as beet (beetroot)* [86] ‘червоніти, зазвичай від сорому’. Дослівно фразеологічна конструкція перекладається ‘червоний як буряк’, тобто зазвичай він вживається до людини, яка відчує сором. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(109) англ. *I was red as a beetroot when the teacher made me speak in front of the whole class* [86] ‘Я дуже почервонів, коли вчитель змусив мене говорити перед усім класом’.

➤ *(as) cool as a cucumber* [82] ‘спокійний та врівноважений’. Зазвичай використовується, щоб описати спокійний стан людини під час палкої дискусії чи стресової ситуації.

(110) англ. *Practicing meditation has helped me to be as cool as a cucumber in times of trouble* [82] ‘Практика медитації допомогла мені бути спокійною та врівноваженою під час неприємностей’.

➤ *rhubarb* [77] ‘гучна, бурхлива бійка або суперечка’. Такий вираз часто вживається під час гри в бейсбол, коли гравці протилежних команд сперечаються один з одним. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(111) англ. *Three players were thrown out of the game following a particularly nasty rhubarb in the middle of the seventh inning* [77] ‘Троє гравців були дискваліфіковані з гри після особливо неприємної суперечки в середині сьомого іннінгу’.

Крім того, було виокремлено та наведено конкретні приклади найбільш вживаних категорій слів групи овочів, а саме: *potato* ‘картопля’, *beans* ‘квасоля’, *carrot* ‘морква’, *peas* ‘горох’, *mushrooms* ‘гриби’, *cabbage* ‘капуста’, *salad* ‘салат’, *cucumber* ‘огірок’, *rhubarb* ‘ревінь’ та *beet* ‘буряк’.

Визначаючи продуктивність досліджуваних фразеологічних одиниць групи овочі можна зробити висновок, що найбільш вживаною є група фразеологічних одиниць з елементом *potato* ‘картопля’ (10 од., 2,5%), менш продуктивними є такі групи, *beans* ‘квасоля’ (7 од. 1,7%), *carrot* ‘морква’ (4 од. 1%), *peas* ‘горох’ (3 од. 0,7%), *mushrooms* ‘гриби’ (3 од. 0,7%), *cabbage* ‘капуста’ (3 од. 0,7%) та *salad* ‘салат’ (2 од. 0,5%). Найменшою продуктивністю характеризується одиниці фразеологізмів з компонентами *cucumber* ‘огірок’ (1 од., 0,2%), *rhubarb* ‘ревінь’ (1 од., 0,2%) та *beet* ‘буряк’ (1 од., 0,2%).

2.6 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «ягоди»

Аналіз матеріалу дослідження дозволив виокремити 21 ФО із компонентом «ягоди». Було виявлено, що найбільш вживаними словами є такі, як: *cherry* ‘вишня’, *berry* ‘ягода’, *gooseberry* ‘аґрус’ та *raspberry* ‘малина’.

2.6.1. Проаналізувавши суцільну вибірку фразеологічних одиниць із гастрономічним компонентом, було виявлено, що найбільшу кількість із них складають саме фразеологізми в яких наявні слова пов’язані з *cherry* ‘вишнею’ – 16 од. (4%):

➤ *(as) red as a cherry* [78] ‘надзвичайно червоніти на обличчі, як від збентеження, гніву чи фізичного перенапруження’. Ця фразеологічна одиниця вживається для вираження зміни кольору обличчя людини на червоний, так як сама вишня *cherry* має червоне забарвлення. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(112) англ. *My father was as red as a cherry by the time we reached the top of the hill. I was afraid he might have a heart attack or something!* [78] ‘Мій батько був червоний, як вишня до того часу, як ми досягли вершини пагорба. Я боявся, що у нього може виникнути інфаркт чи щось таке!’

➤ *cherry* [80] ‘недосвідчена людина, новачок’. У такій конструкції слово *cherry* символізує людина, яка немає досвіду у певній сфері. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(113) англ. *He's just a cherry. He don't know from nothing* [80] ‘Він просто новачок. Він нічого не знає’.

➤ *bowl of cherries* [86] ‘щось чудове чи дуже приємне’. Така фразеологічна одиниця використовується для опису якихось добрих новин. Текстовим прикладом вживання такої конструкції може слугувати речення:

(114) англ. *I got a promotion and got engaged in the span of a week! Life is just a bowl of cherries these days!* [86] ‘Я отримав підвищення на роботі та заручився протягом тижня! Життя – чудове!’

➤ *cherry on the cake* [88] ‘додаткова вигода чи позитивний аспект до чогось, що вже вважається позитивним чи корисним’. У цій конструкції слово *cake* символізує гарну новину, а саме слово *cherry* описує дещо ліпше хорошої новини, так як вираз перекладається дослівно як ‘вишня на торті’. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(115) англ. *Having all of you here for my birthday has really been wonderful, and this thoughtful gift is the cherry on the cake* [88] ‘Так як ви всі прийшли на мій день народження це вже чудово, а цей продуманий подарунок взагалі вишня на торті’.

➤ *bite of the cherry* [90] ‘можливість зробити щось, або друга спроба зробити щось, особливо те, чого не зробили раніше’. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(116) англ. *Jason heard about a new investment opportunity that has the potential to be very profitable. He definitely wants a bite of the cherry [90]* ‘Джейсон почув про нову інвестиційну можливість, яка може бути дуже прибутковою. Це напевно хороша нагода випробувати себе’.

2.6.2. Наступним в рейтингу вживаності, можна вважати фразеологічні одиниці зі словом *gooseberry* ‘агрус’. Вони складають 2 одиниці (0,5%):

➤ *(as) green as a gooseberry* [78] ‘дуже молодий, незрілий чи недосвідчений’. В англійській мові слово *green* часто вживається у фразеологічних одиницях для опису незрілих людей, тобто саме молодих. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(117) англ. *Are you sure he's fit to run your campaign? He's just out of college and still as green as a gooseberry!* [78] ‘Ви впевнені, що він готовий вести вашу кампанію? Він щойно закінчив коледж і ще такий незрілий!’

➤ *play gooseberry* [78] ‘провести час з двома людьми, які перебувають у романтичних стосунках і викликають у результаті незручне напруження’. Ця фразеологічна одиниця характерна для людини, яка є третьою лишньою, проводячи час із закоханою парою. Наприклад:

(118) англ. *As John and Betty started cuddling up in the cinema, I wished I had just gone home instead of playing gooseberry* [78] ‘Коли Джон і Бетті почали обійматись в кіно, я пожалкував, що не пішов додому, замість того щоб бути третім лишнім’.

2.6.3. Серед суцільної вибірки фразеологізмів із гастрономічним компонентом, групи ягоди також було виділено фразеологічні одиниці з елементом *berry* ‘ягода’, які складають 2 од. (0,5%). Наприклад:

➤ *(as) brown as a berry* [83] ‘мати засмаглу шкіру, бутии засмаглим’. У цій конструкції *berry* означає засмаглу людину, так як зазвичай всі ягоди темного відтінку. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(119) англ. *She was as brown as a berry when she returned from her tropical vacation* [83] ‘Коли вона повернулася зі свого тропічного відпочинку, вона була дуже засмаглою’.

➤ *it's the berries* [80] ‘щось надзвичайно приємно, бажане чи вражаюче’. У цьому вразі *berries* означає щось дійсно вражаюче та захоплююче. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(120) англ. *Have you seen Tom's new Cadillac? It's the berries!* [80] ‘Ти бачив новий Каділак Томаса? Це щось вражаюче!’

2.6.4. Найменш вживаною є група фразеологізмів з компонентом *raspberry* ‘малина’, кількість якої складає 1 од. (0,2%). Наприклад:

➤ *blow a raspberry* [82] ‘зробити шум розбризкування, стискаючи язик і губи разом’ Він може бути використаний для висловлення справжньої чи штучної зневаги, насмішок чи незадоволення, або як грайливий жест. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(121) англ. *Jacqueline blew a raspberry at Dave after he made fun of her new haircut* [82] ‘Жаклін зробила зневажливий жест, стискаючи язик між зубами до Девіда, після того як він насміхався над її новою зайчською’.

2.7 Аналіз фразеологічних одиниць з елементом «горіхи»

У ході дослідження суцільної вибірки фразеологічних одиниць із гастрономічним компонентом, було виокремлено 17 фразеологізмів з горіховим елементом. Аналізуючі дані фразеологізми, було виявлено, що найбільш вживаними словами є такі, як: *nut* ‘горіх’, *peanut* ‘арахіс’ та *chestnut* ‘каштан’, тому пропонуємо детально розглянути ці фразеологічні одиниці.

2.7.1. Методом суцільної вибірки ФО із гастрономічним компонентом, а саме групи горіхів, було виявлено, що найбільшу кількість з них складають саме фразеологізми із словом *nut* ‘горіх’ – 10 од. (2,5%):

➤ *nut smt* [82] ‘вдарити когось дуже сильно головою’. У цій конструкції слово *nut* означає дієслово ‘вдарити сильно когось’, тому що сам горіх має тверду оборонку, яку досить складно пробити. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(122) англ. *He was talking so much nonsense that I felt like grabbing him by the lapels and nutting him!* [82] ‘Він говорив такц нісенітницю, що мені хотілося його схопити та вдарити головою!’

➤ *hard nut to crack* [78] ‘людина, річ, ситуація чи проблема, яку особливо важко зрозуміти чи вирішити’. Часто пританне людині, яка є досить складною для розуміння іншими. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(123) англ. *I've been dating Jenny for over a year, and I still think she's a hard nut to crack!* [78] ‘Я зустрічаюся з Дженні вже більше року, і я все ще вважаю, що вона жосить складна людина для мене!’

➤ *talk like a nut* [86] ‘говорити нерівномірно, нестабільно, кричуще, або ніби у Вас є проблеми з психічним здоров'ям’. Часто вживається для людей із нестабільною психікою, або тих, хто веде себе дивно. Особливості вживання цього фразеологізму можна побачити у текстовому прикладі:

(124) англ. *There's a guy pacing back and forth in front of our building talking like a nut* [86] ‘Хлопець крокує туди-сюди перед нашою будівлею, розмовляючи ніби божевільний’.

➤ *nut up* [78] ‘втрачати розум з приводу чогось’. У цій фразі *nut* – це компонент, який означає божевільну людину. Також вживється у значенні ‘збеволіти’ та ‘зійти із глузду’. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(125) англ. *It seems that the former employee nuttied up after being fired and began planning an attack against his ex-employers* [78] ‘Схоже колишній

працівник збожеволів після того як його звільнили і тепер планує напад на своїх колишніх роботодавців’.

➤ *nut smth out* [82] ‘досліджувати шляхом ретельної перевірки, обговорення чи розслідування’. Розгляньмо цю фразеологічну одиницю в текстовому прикладі:

(126) англ. *Each of us has hit the same stumbling block in the assignment, so we're going to get together this weekend and nut it out together* [82] ‘Кожен з нас зіткнувся з одною і тою ж проблемою у завданні, тож ми збираємось зібратися в ці вихідні і разом провести дослідження з приводу цього’.

2.7.2. У ході роботи над фразеологічними одиницями з гастрономічним компонентом, було виявлено 5 одиниць (1,2%) з елементом *peanut* ‘арахіс’. Розгляньмо їх на прикладах:

➤ *for peanuts* [80] ‘зробити щось за мізерну плату грошей’. Значення цього виразу прирівнюється до ‘зробити за безцінь’. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(127) англ. *I had a few jobs during college working for peanuts, but it was the only work I could get that fit in with my schedule* [80] ‘У мене було декілька робіт під час коледжу, на яких я працював за копійки, але це були єдині роботи, які я міг вписати у свій графік’.

➤ *peanut gallery* [86] ‘секція сидінь у театрі, яка знаходиться найдалі від сцени і найменш дорога’. Зазвичай із такої секції дуже погано видно сцену, тому вона користується найменшою популярністю серед відвідувачів та любителів театру. Наприклад :

(128) англ. *I don't see the point in going to the play if we're going to be stuck in the peanut gallery – we won't even be able to see anything way back there!* [86] ‘Я не бачу сенсу йти на виставу, якщо ми будемо сидіти у самому кінці залу – ми навіть не зможемо побачити нічого звідти!’

➤ *peanut head* [88] ‘людина із арахісоподібною головою’. Вживається для опису людини із продовгуватою чи видовженою формою голови.

(129) англ. *I've got a bit of a peanut head, so I hope I never go bald!* [88] ‘У мене голова видовженої форми, тому я сподіваюсь, що ніколи не поголюсь налісо’.

2.7.3. Найменш вживаною є група фразеологізмів з компонентом *chestnut* ‘каштан’ (2 од., 0,5%). Наприклад:

➤ *old chestnut* [87] ‘застарілий жарт, фраза чи вислів’. Ця фразеологічна одиниця часто вживається для опису старого чи більше неактуального анекдота, жарта, що є досить недоречним в конкретній ситуації. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(130) англ. *Whether there's truth in it or not, I can't stand that old chestnut "follow your heart"* [87] ‘Може в цьому є правда чи ні, я не можу терпіти цього застарілого виразу – іди за своїм серцем’.

➤ *pull one's chestnuts out of the fire* [78] ‘робити важке, а найчастіше небезпечне завдання на чужу користь’. Така конструкція використовується, коли людина хоче допомогти іншій впоратись із надскладним завданням, незважаючи на свої інтереси. Наступний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(131) англ. *David really pulled my chestnuts out of the fire that time he saved me from drowning* [78] ‘Девід справді тоді врятував моє життя, коли я ледве не втонула’.

Аналізуючи семантику фразеологічних одиниць, було виокремлено та наведено конкретні приклади найбільш вживаних категорій слів групи горіхів, а саме: *nut* ‘горіх’, *peanut* ‘арахіс’ та *chestnut* ‘каштан’.

Визначаючи продуктивність досліджуваних фразеологічних одиниць групи горіхи, можна зробити висновок, що найбільш продуктивною є група фразеологічних одиниць з елементом *nut* ‘горіх’ (10 од., 2,5%), менш продуктивною є група з компонентом *peanut* ‘арахіс’ (5 од., 1,2%). Найменшою продуктивністю характеризується група фразеологізмів з компонентом *chestnut* ‘каштан’ (2 од., 0,5%).

Висновки до розділу 2

1. Аналіз емпіричного корпусу дослідження дозволив розподілити корпус ФО на такі групи як хлібобулочні вироби, молочні продукти, фрукти, овочі, ягоди та горіхи, було визначено найбільш продуктивні та найменшпродуктивні групи фразеологічних конструкцій.

2. У ході роботи було виявлено найбільшу кількість фразеологізмів із гастрономічним компонентом у групі хлібобулочні вироби. У цю групу було включено компоненти *bread* 'хліб' (58 од., 14,8%), *cake* 'торт' (46 од., 11,7%), *pie* 'пиріг' (36 од., 9,2%) та *cookie* 'печиво' (21 од., 5,3%). Отже, можна зробити висновок, що такі одиниці є найпродуктивнішими у своєму мовному середовищі. Їхня кількість складає 161 одиниці.

3. Менш продуктивними є конструкції, які відносяться до груп молочні продукти, м'ясо та фрукти. Аналізуючи групу молочних продуктів, було визначено такі компоненти: *butter*, *milk*, *cheese*, *cream*. До групи із м'ясним компонентом було включено елементи *beef*, *meat*, *lamb*, *mutton*, *pork*, *steak*, *bacon*. Для дослідження наступної групи, а саме «фрукти», було виявлено такі компоненти: *apple*, *banana*, *grape*, *peach*, *plum*, *orange*. Всі ці групи мають приблизно однакову кількість фразеологізмів: молочні продукти – 69 одиниць (18%), м'ясо – 46 одиниць (12%) та фрукти 42 одиниці (11%).

4. Наступні є фразеологізми групи овочів та ягід. Продуктивність цих груп є меншою відносно попередніх трьох. Кількість конструкцій групи овочей складає 35 одиниць. До цієї групи було включено такі елементи: *potato* 'картопля' (10 од., 2,5%), *beans* 'квасоля' (7 од. 1,7%), *carrot* 'морква' (4 од. 1%), *pea* 'горох' (3 од. 0,7%), *mushrooms* 'гриби' (3 од. 0,7%), *cabbage* 'капуста' (3 од. 0,7%), *salad* 'салат' (2 од. 0,5%), *beet* 'буряк' (1 од., 0,2%), *rhubarb* 'ревінь' (1 од., 0,2%), *cucumber* 'огірок' (1 од., 0,2%). Продуктивність групи ягід є меншою від попередньої, так як її кількість складає 21 одиниці. До цієї групи було вкд.чено такі компоненти: *cherry* 'вишня' (16 од., 4%), *berry* 'ягода' (2 од., 0,5%), *gooseberry* 'аґрус' (2 од., 0,5%), *raspberry* 'малина' (1 од. 0,2%).

5. Найменшою продуктивністю характеризується група фразеологічних одиниць з компонентом горіху, до якої було включено такі елементи: *nut* 'горіх' (10 од., 2,5%), *peanut* 'арахіс' (5 одн., 1,2%), та *chestnut* 'каштан' (2 одн., 0,5%). Загальна їх кількість складає 17 одиниць.

РОЗДІЛ 3

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ІЗ ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

3.1 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «хлібобулочні вироби»

В українській мові було виявлено, що кількість ФО із гастрономічним компонентом значно поступається англійським. Досліджуючи українські фразеологізми, слід зазначити, що більшість з них мають структуру словосполучень чи навіть речень, рідше окремих самостійних слів. Фразеологізми та мовні афоризми, які з-поміж іншого включають до свого складу прислів'я, приказки та крилаті вирази [20; 42], уважаються мовними одиницями, які найбільш повно та яскраво відбивають національну культуру носіїв мови. Фразеологічні одиниці є одним із найбагатших ресурсів інформації про культурний код носія мови зокрема та світобачення мовної спільноти у цілому, а фразеологічна одиниця «виступає як явище соціально зумовлене, апробоване спільною свідомістю носіїв мови» [62, с. 11]

3.3.1 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «хліб»

Методом суцільної вибірки із фразеологічних словників був складений корпус із 125 фразеологізмів, які мають у складі гастрономічний компонент. Увесь корпус дослідження було класифіковано за структурно-семантичною ознакою згідно з гастрономічними компонентами, представленими в їхній структурі.

Було виявлено, що найбольшу кількість одиниць ставлять фразеологізми із компонентом *хліб* – 47 од. (37,6%). В українській лінгвокультурі хліб – основа життя. Хліб присутній на кожному столі, його шанують і поважають. Без нього не обходилась жодна вечеря чи застілля. Розглянемо приклади фразеологізмів із цим компонентом:

➤ *великий хліб* [79] ‘високий урожай’. Ця ФО живеться у випадку, коли люди мають достатньо багатий врожай і можуть собі дозволити багато хліба на столі, так як в українській культурі хліб є невід’ємним продуктом на кожному столі. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(132) укр. *Високий урожай, великий хліб країни...До творення цього всенародного багатства найбільш причетна правофлангові п’ятирічки* [85].

➤ *жити не хлібом єдиним* [82] ‘крім матеріальних благ та інтересів, мати і духовні’. Така ідіома використовується, щоб направити людину рухатись далі та розвиватись духовно, а не лише задовольнятись тими матеріальними благами, які вона має. Наприклад :

(133) укр. *Можливо, художник для Блισταвиці сьогодні більш потрібний, аніж ще один тракторист чи комбайнер, принаймні не менш потрібний, бо ви праві — не хлібом єдиним* [77].

➤ *лежаний (лежачий) хліб* [83] ‘засоби для існування, здобуті легко, без зусиль’. Лежачий хліб символізує у цій одиниці, що комусь вдається щось легко, так наприклад як взяти уже приготований кимось хліб, не доклавши до його приготування ніякої участі, і просто з’їсти.

(134) укр. *Роботи не боюся: треба жити, то треба й робити, щоб не було од Бога гріха, а од людей сорому. Нема нігде хліба лежачого* [78].

➤ *водити хліб з кимось* [77] ‘товаришувати із кимось, бути у дружніх стосунках’. Хліб уособлює найдорожче в українській культурі, тому коли людина пропонує іншій хліб – це прояв високої поваги. Вживання даного виразу можна побачити у текстовому прикладі:

(135) укр. *Чого ж їм уже так цуратися? Колись же таки, за чоловіків, хліб сіль водили* [85].

➤ *перебиватись із хліба на воду* [79] ‘жити дуже бідно’. Така ФО уособлює ситуацію, коли людині немає за що жити, тому вона їсть лише один хліб і п’є воду, так як більше дозволити собі нічого не може. Наприклад :

(136) укр. *Він [Олексій Розумовський] навіть не сповіщав рідних, що перебуває при дворі, не допомагав матері, яка перебивалася з хліба на воду* [80].

➤ *тяжкий хліб* [83] ‘заробіток, здобутий важкою працею, великими зусиллями’. Так, як хліб це доступний продукт сьогодні і його може придбати кожен, але у давнину на хліб потрібно було ще заробити, тому щоб його отримати люди у деяких випадках тяжко працювали, наприклад як у реченні :

(137) укр. *Тепер вірю, що буде у нас школа, хоч і тяжкий ваш(вчителі) хліб* [78].

➤ *хліб-сіль забувається* [77] ‘виявляти невдячність’. Використовується у випадках, коли людина проявляє до іншої неповагу чи невдячність, коли раніше вони могли бути у хороших дружніх відносинах.

(138) укр. *Стара, бач, хліб-сіль забувається. – Хліб я у вас дурно той хліб їла?* [83].

Отже, досліджуючи продуктивність фразеологізмів із компонентом *хлібу* в українській мові, можна зробити висновок, що вони є досить розповсюдженими, так як їх кількість становить 47 одиниць (45,6%). Хліб – це найбільш розповсюджений продукт серед українців, так як його купити чи спекти може собі дозволити кожен житель країни, тому і фразеологічних одиниць із компонентом найбільше, так як хліб цінується у кожній родині.

3.3.2. Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «пиріг»

Наступною за продуктивністю є група ФО з лексичним компонентом *пиріг*, їх кількість становить 14 од. (11,2%). Наприклад:

➤ *надувся як гречаний пиріг* [80] ‘пихатий (про людину)’. У наведеному прикладі компонент пиріг використовується на позначення людини, яка є досить різкою у своїх висловлюваннях і поведінці щодо оточуючих;

➤ *щоки як пироги* [79] ‘товстий’. Метафоричний перенос у цьому прикладі є прозорим: пироги, які мають пухку структуру, подібні до щік людини, яка має зайву вагу.

➤ *пиріг – хоч об дорогу кидай* [85] ‘невдача’. У цьому прикладі питомий складовий компонент ФО покликаний метафорично репрезентувати ситуацію, яка символізує невдачу або поразку.

3.3.3 Аналіз фразеологічних одиниць із «компонентом тісто»

Найменш продуктивними в українському корпусі дослідження виявилися фразеологізми з компонентом тісто, їх кількість становить 8 од. (6,4%). Тісто є сукупністю харчових продуктів, заготовкою для хлібобулочних виробів, адже з нього випікаються, варяться і смажаться всі борошняні вироби. Натомість в українській фразеології цей компонент знайшов широке застосування:

➤ з *іншого тіста* [85] ‘не схожий на інших, не однаковий з іншими’. Компонент тісто репрезентує якості людини, яка помітно суттєво відрізняється від інших;

➤ з *одного (такого ж) тіста* [85] ‘однаковий з ким-, чим-небудь, подібний, схожий’. Ця ФО має протилежне значення до прикладу переднього й натомість позначає якості людини, яка не відрізняється від тих, із ким її порівнюють;

➤ з *м'якого тіста* [79] ‘безвольний, непослідовний у своїх діях, поглядах, переконаннях’. Як і в попередніх прикладах, лексичний компонент тісто має значення певних якостей і рис характеру людини, які порівнюються з фізичними якістьми тіста – м'якість, гнучкість тощо.

Отже, серед ФО із компонентом на позначення хлібобулочних виробів в українській мові було виявлено такі елементи як хліб, пиріг та тісто. Загальна кількість цих одиниць становить 69 од. Найбільш продуктивними у ході дослідження виявились одиниці з компонентом *хліб* (47 од., 37,6%). Менш продуктивними виявились ФО із компонентом *пиріг* (14 од., 11,2%). Найменшою продуктивністю характеризуються конструкції із *тістом* (8 од., 6,4%).

3.2 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «мед»

Провівши аналіз фразеологізмів із гастрономічним компонентом українській мові, було виявлено 19 одиниць (15,2%) із компонентом *мед*. Мед займає не останнє місце в українській культурі, він є досить розповсюдженим

продуктом серед українців і наявний майже у кожному житлі. Мед – це натуральний продукт, який з покон віків використовувався нашими предками як натуральний підсолоджувач. Мед в українській культурі – це важливий продукт, так як з його допомогою люди можуть підсолодити їжу чи напій і це надзвичайно корисно, на відміну від цукру. Розгляньмо у яких випадках слід вживати фразеологізми із цим компонентом:

➤ *аж з медом та з маком* [79] ‘сказати щось улесливо, нещиро, удавано доброзичливо’. Одиниця використовується для позначення негативного відтінку у позитивних словах людини, тобто коли особа говорить улесливо заради своєї вигоди. Розгляньмо вживання цього фразеологізму у текстовому прикладі:

(139) укр. *Я оце стояла в церкві, та все про те думала. Правда моя, Парасю? – промовила вона аж з медом та маком* [80].

➤ *з медом на вустах* [82] ‘той, хто нещиро говорить комусь приємні речі, нещирий’. Фразеологізм схожий за значенням до попереднього, тому проаналізуємо його відмінність від попереднього на текстовому прикладі:

(140) укр. *Завідуючий був старий лис, з медом на вустах, якого, проте, радили мені стерегись* [78].

➤ *як медом по губах* [85] ‘казати щось дуже приємне комусь’. Дослівно вираз сприймається як мазати чимось солодким по губах, тобто говорити співбесіднику приємні речі, які викликають позитивні емоції. Розгляньмо вживання цього виразу у реченні:

(141) укр. *Розплановано дуже добре. Мені такий варіант як медом по губах* [79].

➤ *не з медом* [77] ‘тяжко, нелегко живеться’. Використовується у випадках, щоб показати негативну сторону якоїсь ситуації. Наприклад :

(142) укр. *Поневіряється десь Марія, бідна, у наймах і їй не з медом* [77].

➤ *як мед, то й ложкою* [82] ‘ надмірного прагнення до чогось, комусь чогось занадто’. Вживається для вираження надмірності сприводу чогось. Прикладом може слугувати таке речення:

(143) укр. *Добре й без хомутів. Не все разом. Не перший раз буде й цього. Як мед, то й ложкою* - промовив отець Харитін [78].

➤ як (мов) у меду [83] ‘жити у достатку чи розкоші’. Так як мед це солодка речова, то і у цій одиниці він символізує солодке, забезпечене життя без тубот, наприклад :

(144) укр. *Ой, багато золота у Царгороді! Козаки були там, мов у меду...* [80].

➤ ні мед ні кутя [79] ‘комусь тяжко, погано’. Вживається у випадку, щоб описати поганий, незадовільний фізичний чи емоційний стан. Вживання цього фразеологізму можна побачити цьому текстовому прикладі:

(145) укр. *Дядька під корінь війна підрубала. А коли підрубала, значить, селянське господарство, то тут тобі й робочому ні мед ні кутя, і тим, що пишуть ото та на рахівницях клацать* [85].

Отже, фразеологізми із компонентом *мед* займають вагому частку серед усіх фразеологізмів із гастрономічним копонентом в українській мові, тому можна зробити висновок, що мед відіграє важливу роль як у культура, так і у мові загалом. Одиниці із компонентом *меду* другі по розповсюдженості післ фразеологізмів із копонентом *хлібу*, їх кількість становить 19 одиницьм (15,2%).

3.3 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «молоко»

Не менш важливими в українській культурі є молочні продукти, вони є майже на кожному столі, але з усіх їх великої кількості в українській фразеології наявний лише компонентом молока. Проаналізувавши сціальну вибірку фразеологізмів із гастрономічним компонентом в українській мові, було виокремлено 17 фразеологізмів (13,6%) із *молоком*. Розглянемо приклади цих одиниць:

➤ *молоко кисне* [78] ‘стає неприємно, моторошно’. Вживається щоб описати неприємну ситуацію чи навіть конфліктну, описує негативні емоції. Даний текстовий приклад демонструє вживання конструкції:

(146) укр. *Ну тай погань, Боже крий! Глянеш – молоко аж кисне...*[77]

(147) укр. *В мене свекруха люта змія, як гляне, то від її оцей аж молоко кисне* [83].

➤ *по молоко* [85] ‘мимо цілі’. Використовується у випадку, коли щось робиться чи говориться невлучно чи недоцільно. Розгляньмо приклад вживання такого фразеологізму у реченні:

(148) укр. *Бойова охорона сиділа в своїх підземних сховищах, вистромлювала гвинтівки над бруд стер – і гатила куля за кулею і чисте небо, по молоко* [79].

➤ *пташине молоко* [80] ‘щось найвишуканіше, найприємніше’. Ця фразеологічна одиниця описує щось найбільш бажане, чи найбільш довгоочікуване, наприклад :

(149) укр. *На його весіллі, розповідали гостроязикі, навіть пташине молоко було* [78].

➤ *(ще) (материнське) молоко на губах не обсохло* [77] ‘дуже молодий, недосвідчений, неповнолітній’. Цей фразеологізм використовується у зневажливій формі, щоб описати людину, яка має мало досвіду у житті, або надто юна щоб говорити про якісь серйозні речі. Дана одиниця у реченні вживається так:

(150) укр. *В тебе, Лаврін, ще молоко на губах не обсохло, а ти брехню завдаєш* [82].

(151) укр. *Ще молоко на губах не обсохло, а він задумав женитись!* [83].

➤ *як молоко та кров* [78] ‘здоровий із рум’янцем на щоках’. Фразеологізм використовується для позначення здорової молодої людини із здоровим кольором шкіри чи наявним рум’янцем:

(152) укр. *Я рад сердечно, що бачу тут пана, як кров з молоком, глянь як погладшав...* [80].

(153) укр. *Венера білолика, красна, курносенька, очима ясна і вся як кров з молоком* [77].

➤ *з молоком матері* [85] ‘від народження, із перших днів життя’.

(154) укр. *Пісня входить в духовне єство з молоком матері* [79].

(155) укр. *Я – українець. З молоком своєї матері, з колиски я мову взяв* [82].

Отже, проаналізувавши фразеологізми з компонентом *молока* в українській мові, можна зробити висновок, що кількість досліджуваних фразеологізмів із цим компонентом складає 17 одиниць (13,6%) і це робить їх менш продуктивними за одиниці із *хлібом*, але не менш розповсюдженими серед загального вжитку.

3.4 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «сало»

В українській культурі сало з покон віків відігравало важливу роль, так як цей продукт був наявний майже на кожному столі чи у кожній хаті. Сало зазвичай вживал як салостійну страву із сіллю, або як закуску до якоїсь певної страви, наприклад борщу.

Проаналізувавши суцільну вибірку фразеологізмів із гастрономічним компонентом в українській мові, було виявлено 11 одиниць із *салом* (8,8%).

➤ *на комариному салі* [82] ‘пісний, немащений’. Використовується у жартівливій формі Наприклад:

(156) укр. *Яка тепер соломаха? Та її в пельку, а вона назад. На комариному салі* [77].

➤ *дурне сало без хліба* [79] ‘нерозумна, обмежена, ні до чого не здатна людина’. Використовується як лайливе у конфліктних ситуаціях, щоб описати людину, яка неправа або має хибну думку з приводу чогось. У реченні цей фразеологізм вживається таким чином:

(157) укр. *Дурне ти сало без хліба, - говорить жінка у свитині, - погань от така* [85].

(158) укр. *Кинувши трубку, він за звичкою помовчав, покрекотав і, нічого більше не придумавши, вилаявся цього разу по-домашньому: Ех ти, халепа! Дурне сало без хліба!* [77].

➤ як (мов; ніби) на сало [80] ‘досита, досхочу’. Фразеологізм використовується, коли людина вжила надто багато їжу, або переїла, і в наслідок цього з’являються лишні кілограми, що і описує дана одиниця, наприклад як у цьому текстовому прикладі:

(159) укр. Дивлюсь як сказала моя баба...Годує їх, мов на сало, а ті тому й раді [78].

➤ як салом по губах [83] ‘комусь приємно, радісно’.

(160) укр. Що на майдані робиться? – Мігують, пане отаман. – Тур заявив, що годі. Каже: «Іду до червоних». Я, кажє, ...тепер знаю, що тільки з червоним прапором нас прийме народ. А гайдамакам як салом по губах [79].

➤ залити сала за шию комусь [82] ‘завдавати прикрості, дошкуляти комусь’. Використовується як докір чи звинувачення людини у чомусь. Наприклад як у реченні:

(161) укр. Та всі вони, всі йому за шкуру сала залили!.. Всі ці мужлаї кляті! [85].

➤ мазати (намастити) п'яти салом (смальцем) [83] ‘готуватись до втечі або втікати’. Так як сало має маслянисту чи жирну структуру, якщо намазати ним наприклад пательню, то вона стане слизьке. Отже, якщо розуміти цей вираз дослівно, сало використовується, щоб намастити ноги для того, щоб швидше бігти. Розгляньмо вживання цієї фразеологічної одиниці:

(162) укр. Для чого тобі, Максиме, цей вінок бомб? Утікати ж буде важко.—А я, батьку, не збираюсь мастити смальцем п'яти [78].

Отже, аналізуючи фразеологічні одиниці із компонентом *сало*, можна зробити висновок, що цих одиниць за кількістю менше 11 одн.(8,8%), ніж попередніх з компонентами *хлібу*, *сиру*, *меду* і *молока*, тому вони є менш продуктивними.

3.5 Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом «мак»

В Україні мак – це рослина і по сумісництву їстівне насіння, яке обробляється і готується щоб отримати їстівний продукт. Часто в українській культурі наявний мак у вигляді начинки до різного роду випічки і є одним із складників для приготування куті.

В українській фразеології *мак* посідає не останнє місце. Провівши аналіз ФО із гастрономічним компонентом в українській мові методом суцільної вибірки, було виявлено, що фразеологізмів з *маком* є 9 одиниць (7,2%). Розгляньмо деякі приклади:

➤ *ще мак росте у голові* [85] ‘хтось молодий, недосвідчений, нерозумний’. Часто вживається для опису неповнолітньою людини, ще з дитячим мисленням, наприклад як у реченні:

(163) укр. *Ну що йому скажеш, коли в нього у голові ще мак росте?* [79].

➤ *як мак начетверо* [82] ‘дуже, надзвичайно’. Уживається як підсилина частка до певного слова. Розгляньмо вживання у текстовому прикладі:

(164) укр. *Гивині батьки дуже хотіли бути багатими, але так, щоб сім людям здавалося, що вони бідні, як мак начетверо* [80].

➤ *Вискочити як голий з маку* [77] ‘недоречно, невчасно сказати щось чи зробити’. Використовується у випадках, щоб описати недоречність певної дії.

(164) укр. *Якби в місті по асфальту пройшла —за тюкали б: оце вискочила звідкись, як гола з маку. А тут, серед Скарбного, хочна голову стань —ніхто не зауважить, не обсмис* [83].

➤ *втерти маку* [78] ‘провчити, покарати когось’. Ця фразеологічна одиниця використовується у ситуації, коли одна людина хоче покарати іншу за якісь певні проступки, наприклад:

(165) укр. *Меланіє —озивається Дмитро і повертає дівчину до дійсності. —Хочеш, я зараз вернуся назад і натру маку тому лобуреві, з яким щойно розминулися?* [77].

➤ *сісти маком* [78] ‘потрапити у складне становище’. Цей фразеологізм використовується у ситуації, коли хтось потрапив у якусь халепу, або просто має якісь проблеми. Вживання конструкції розгляньмо у такому текстовому прикладі:

(166) укр. *Нам погано. На душі, як то кажуть, коти шкребуться. Отак сісти маком з тією «бомбою» Та ще й розлити ж отого з термоса. Думка про ту шкоду не давала спокою* [83].

➤ *хоч маком сій* [80] ‘дуже у великій мірі’. Фразеологізм використовується у випадку, коли потрібно описати велику кількість чогось, наприклад:

(167) укр. *Як визоріло, — поглянув Варивон на небо— година тиха, хоч мак сій* [85].

Отже, в українській мові вирази з компонентом «мед» мають різноманітне емоційне забарвлення, від негативного до позитивного. Кількість фразеологізмів із цим компонентом становить 9 одиниць (7,2%), і це робить їх менш продуктивними за всі інші зазначені вище компоненти.

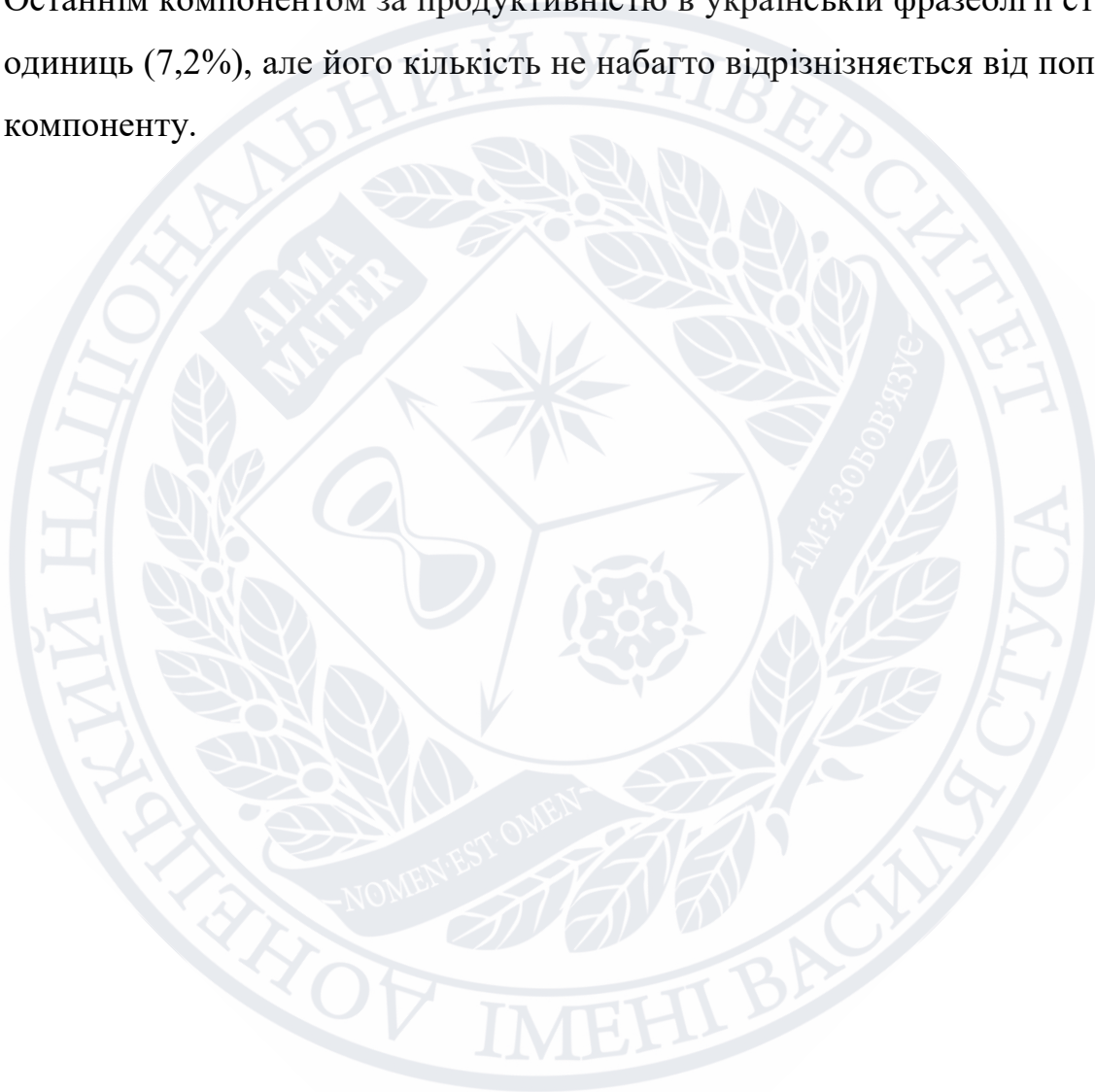
Висновки до розділу 3

1. В українській мові фразеологізми із гастрономічним компонентом є не дуже розповсюдженим явищем. Ці мовні кліше утворились ще багато років тому і є усталеними виразами в українській мові. На відміну від англійських фразеологізмів, українські нараховують кількість всього 125 одиниць.

2. Методом суцільної вибірки було вибрано 125 фразеологізми із гастрономічним компонентом в українській мові і розподілено за продуктивністю. Найбільшу кількість становлять фразеологізми із компонентом *хліб* – 37 одн.(27%), менш продуктивними виявились одинці на позначенні *пирогу* (14 од., 11,2%) та *тіста* (8 од., 6,4%). Так як усі ці ФО мають відношення до хлібобулочних виробів, їх було виокремлено в окрему одноіменну групу «хлібобулочні вироби».

3. Наступними за продуктивністю стали досліджені фразеологізми із компонентом *мед*, їх кількість становить 19 одн.(15,2%). Майже на рівні із компонентом *меду* виявились фразеологізми із *молоком*, чия кількість становить 17 одиниць (13,6%).

4. *Сало* стало наступним досліджуваним компонентом в українській фразеології, кількість фразеологізмів із ним становить 11 одиниць (8,8 %). Останнім компонентом за продуктивністю в українській фразеології став *мед* – 9 одиниць (7,2%), але його кількість не набагато відрізняється від попереднього компоненту.

ВИСНОВКИ

1. Фразеологізми з гастрономічним компонентом як певна група фразеології в цілому, являють собою оформлене з'єднання слів різних структурних типів і одиничної сполучуваністю компонентів, одним з яких є гастрономічний компонент. Чимало фразеологічних одиниць є засобом образності, мають виразне емоційно-експресивне забарвлення. За їх допомогою можна виражати як позитивні, так і негативні емоції. Образність – це наявність у мовної одиниці вже сформованого переносного значення з яскравим, виражально-зображальним ефектом. Експресивність — властивість певної сукупності мовних одиниць передавати суб'єктивне ставлення мовця, до змісту висловлювань, або адресату.

2. Класифікуючи фразеологічні одиниці, можна виділи такі їх основні групи: усно-розмовні фразеологізми, фразеологізми міжстильові (нейтральні, загальноновживані), функціонально-стильові розряди фразеологізмів (книжні, розмовно-побутові, просторічні, народно поетичні (фольклорні).

3. Методом суцільної вибірки було визначено 391 ФО із гастрономічним компонентом в англійській мові. Отже, розподіливши емпіричний корпус дослідження по таких групах, як хлібобулочні вироби, молочні продукти, фрукти, овочі, ягоди та горіхи, було визначено найбільш продуктивні та найменш продуктивні групи фразеологічних конструкцій.

У ході роботи було виявлено найбільшу кількість фразеологізмів із гастрономічним компонентом у групі хлібобулочні вироби. У цю групу було включено компоненти *bread* 'хліб' (58 од., 14,8%), *cake* 'торт' (46 од., 11,7%), *pie* 'пиріг' (36 од., 9,2%) та *cookie* 'печиво' (21 од., 5,3%). Отже, можна зробити висновок, що такі одиниці є найпродуктивнішими у своєму мовному середовищі. Їхня кількість складає 161 одиниці.

Менш продуктивними є конструкції, які відносяться до груп молочні продукти, м'ясо та фрукти. Аналізуючи групу молочних продуктів, було

визначено такі компоненти: *butter* ‘масло’ (26 од., 6,6%), *milk* ‘молоко’ (21 од., 5,3%) та *cheese* ‘сир’ (19 од., 4,8%), *cream* ‘вершки’ (3 од., 0,7%).

До групи із м'ясним компонентом було включено елементи *beef* ‘яловичина’ (15 од., 3,8%), *meat* ‘м'ясо’ (11 од., 2,8%) та *lamb* ‘ягнятина’ (10 од., 2,5%), як *bacon* ‘бекон’ (5 од., 1,2%), *mutton* ‘баранина’ (2 од., 0,5%) та *pork* ‘свинина’ (2 од., 0,5%), *steak* ‘стейк’ (1 од., 0,2%).

Для дослідження наступної групи, а саме «фрукти», було виявлено такі компоненти: *apple* ‘яблуко’ (22 од., 5,6%), *banana* ‘банан’ (8 од., 2%), *grape* ‘виноград’ (4 од., 1%), *peach* ‘персик’ (3 од., 0,7%), та *orange* ‘апельсин’ (3 од., 0,7%), *plum* ‘слива’ (2 од., 0,5%). Всі ці групи мають приблизно однакову кількість фразеологізмів: молочні продукти – 69 одиниць, м'ясо – 46 одиниць та фрукти 42 одиниці.

Наступні є фразеологізми групи овочів та ягід. Продуктивність цих груп є меншою відносно попередніх трьох. Кількість конструкцій групи овочей складає 35 одиниць. До цієї групи було включено такі елементи: *potato* ‘картопля’ (10 од., 2,5%), *beans* ‘квасоля’ (7 од., 1,7%), *carrot* ‘морква’ (4 од., 1%), *pea* ‘горох’ (3 од., 0,7%), *mushrooms* ‘гриби’ (3 од., 0,7%), *cabbage* ‘капуста’ (3 од., 0,7%) та *salad* ‘салат’ (2 од., 0,5%). Найменшою продуктивністю характеризується одиниці фразеологізмів з компонентами *cucumber* ‘огірок’ (1 од., 0,2%), *rhubarb* ‘ревінь’ (1 од., 0,2%) та *beet* ‘буряк’ (1 од., 0,2%).

Продуктивність групи ягід є меншою від попередньої, так як її кількість складає 21 одиниці (5%). До цієї групи було включено такі компоненти: *cherry* ‘вишня’ (16 од., 4%), *berry* ‘ягода’ (2 од., 0,5%), *gooseberry* ‘аґрус’ (2 од., 0,5%), *raspberry* ‘малина’ (1 од., 0,2%).

Найменшою продуктивністю характеризується група фразеологічних одиниць з компонентом горіху, до якої було включено такі елементи: *nut* ‘горіх’ (10 од., 2,5%), *peanut* ‘арахіс’ (5 од., 1,2%), та *chestnut* ‘каштан’ (2 од., 0,5%). Загальна їх кількість складає 17 одиниць.

4. Аналізуючи емпіричний корпус дослідження в українській мові, було виокремлено 125 ФО на позначення гастрономічного компоненту. Сюди було

включено такі компоненти: *хліб* 47 одн., (37,6%), *пиріг* 14 одн., (11,2%), *тісто* 8 одн., (6,4%), *мед* 19 одн., (15,2%), *молоко* 17 одн., (13,6%), *сало* 11 одн., (8,8%), *мак* 9 одн., (7,2%). Відповідно до показників найбільш продуктивними є одиниці із компонентом *хлібу* 47 одн., (37,6%), а найменш продуктивні є одиниці на позначення *тіста* 9 од., (6,4%).

5. Порівнюючи фразеологічні одиниці із гастрономічним компонентом у двох мовах, було виявлено, що у англійській мові їх кількість значно перевищує ту, що наявна в українській. У англійській – 391 одиниці, а в українській лише 125 одиниць. Це відбувається через ізоморфність та аломорфність ФО в обох мовах. Так, наприклад в англійській мові у словниках присутні фразеологізми як окремі лексичні одиниці, так і словосполучення, на відміну від української мови, де у лексикографічних джерелах присутні лише фразеологічні конструкції, що складаються зі словосполучень.

Серед фразеологізмів із гастрономічним компонентом в українській мові наявні національно-культурні компоненти, що символізують характер країни, такі як *хліб*, *пиріг*, *тісто*, *сало*, *молоко*, *мед* та *мак*. Ці компоненти є найбільш вживаними та розповсюдженими у фразеології.

Розглянувши одиниці із компонентом їжі в англійській фразеології, було виявлено, що носії мови утворюють ідіоми з усіма видами продуктів харчування, так як їх різноманітність і кількість значно перевищує кількість в українській мові.

В українській мові фразеологізми із *хлібом* становлять 47 одн., (37,6%) , *пирігом* 14 одн., (11,2%), та *тістом* 8 одн., (6,4%), а в англійській їх було зібрано в окрему групу «хлібобулочних виробів» і розподілено за окремим компонентами *bread* ‘хліб’ (58 од., 14,8%), *cake* ‘торт’ (46 од., 11,7%), *pie* ‘пиріг’ (36 од., 9,2%) та *cookie* ‘печиво’ (21 од., 5,3%), їх загальна кількість становить 161 од. Тому, порівнявши фразеологізми із компонентом хліба в обох мовах, можна зробити висновок, що в англійській мові компонентом хліба є більш вживаним, так кількість одиниць зі словом *bread* становить 58 од., а в українській всього 47 од.

В українській фразеології наступним компонентом за продуктивністю є *молоко*. Кількість одиниць із цим компонентом становить 17 од. (13,6%). В англійській мові компонентом молока входить до групи «молочних продуктів», загальна кількість яких 69 одиниць, серед яких наявні такі компоненти як *butter* ‘масло’ (26 од., 6,6%), *milk* ‘молоко’ (21 од., 5,3%) та *cheese* ‘сир’ (19 од., 4,8%), *cream* ‘вершки’ (3 од., 0,7%). Проте, окремо одиниць із словом *milk* наявно 21 од., (5,3%). Отже, порівнюючи цей компонент у двох мовах, можна зробити висновок, що більш вживаними є фразеологізми в англійській мові ніж в українській, так їх кількість перевищує іншу мову.

Наступним компонентом в українській мові є *сало*, кількість фразеологізмів із ним становить 11 одиниць (8,8%). Проте, в англійській мові фразеологізмів із цим компонентом, відповідно до нього значення немає. Так, як сало – це м'ясний продукт, то буде логічно зазначити, що в англійській мові з м'ясом наявна велика кількість фразеологізмів – 46 од. До цієї тематичної групи відносять фразеологізми із такими компонентами як *beef* ‘яловичина’ (15 од., 3,8%), *meat* ‘м'ясо’ (11 од., 2,8%) та *lamb* ‘ягнятина’ (10 од., 2,5%), як *bacon* ‘бекон’ (5 од., 1,2%), *mutton* ‘баранина’ (2 од., 0,5%) та *pork* ‘свинина’ (2 од., 0,5%), *steak* ‘стейк’ (1 од., 0,2%).

В українській мові також не останнє місце займають фразеологічні одиниці із компонентами маку та меду, їх кількість становить: *маку* – 9 од.(7,2%), *меду* – 19 од (15,2%). Але, на відміну від української мови, у англійській фразеологізмів із такими компонентами немає. В англійській мові наявні лише декілька одиниць із компонентом меду *honey*, але відповідних одиниць із компонентом маку у ході дослідження не було знайдено.

6. Перспектива подальшого дослідження полягає у залученні до емпіричного матеріалу ще одної мови для зіставлення фразеологічних одиниць із гастрономічним компонентом з метою виокремлення нових груп та визначення їх продуктивності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авксентьев Л. Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. Харків: Вища школа, 1988. 134 с.
2. Ажнюк Б. М. Англійська фразеологія у культурно–етнічному висвітленні. Харків: Наукова думка, 1989. 132 с.
3. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків, 1987. 167 с.
4. Алимов В. В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации: Учебное пособие. М., 2005. 225 с.
5. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии. Львів, 1989. 97 с.
6. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка: Учебное пособие для студентов. М.: Дрофа, 2005. 286 с.
7. Арбекова Т. И. Лексикология английского языка (практический курс). Учеб. пособие для 2-3 курсов ин-тов и фак. иностр. яз. М.: Высшая школа, 1977. 240 с.
8. Арнольд И. В. Семантическая структура слова в современном английском языке и методика ее исследования. Львів: Просвещение, 1966. 185 с.
9. Артюх Л. В. Культура української їжі. *Українська культура*. 2007. № 4. С. 13
10. Бабій О. І. Роль і місце фразеологічної семантики у відтворенні мовної картини світу (на прикладі англійської мови). *Сучасні дослідження з іноземної філології*. Ужгород: Ужгород. нац. ун-т, 2005. Вип. 3. С. 229–234.
11. Безусенко Л. М. Енциклопедія української кухні. Донецьк: Сталкер, 2005. 511 с.
12. Бабкін А. М. Русская фразеология, ее развитие и лексикографическая разработка. Львів, 1968. 262 с.
13. Берловська В. Д. Англійська загальнонаукова лексика і фразеологія. Харків, 2006. 165 с.

14. Білоноженко В. М. Фразеологічний словник української мов. К. : Наукова думка, 1993. 369 с.
15. Бурлакова В. В. Основы структуры словосочетания в современном английском языке. Ленинград, 1975. 565 с.
16. Василюк І. М. Фразеологізми як одиниці міжмовної комунікації. *Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2004. №17. С. 102–105.
17. Ващенко В. С. Фразеологізація компаративних зворотів. *Мовознавство*. 1975. №4. С. 34–40.
18. Винарева Л. А. Английские идиомы. М.: Айрис Пресс, 2005. 384 с.
19. Виноградов В. В. Лексикология и лексикография. М., 1977. 254 с.
20. Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке. М., 1986. 342 с.
21. Гаврин С. Г. Фразеология современного русского языка (В аспекте теории отображения): учебн. Пермь, 1974. 269 с.
22. Гаращенко О. В. Українські еквіваленти англійських фразеологізмів-речень. *Сучасні тенденції розвитку та дослідження германських мов*. 2008. С. 29–32.
23. Гладкий М. Наша газетна мова: проблема газет, мови, лексика, синтакса, фразеологія, суть попул. викладу, стилістика як праця газетяра-журналіста. К. : Держ. вид-во України, 1928. 174 с.
24. Давиденко Л. Б. Синтаксичні функції і структурно-семантичні модифікації фразеологічних одиниць: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.02. К., 1992. 23 с.
25. Дидковская В. Г. Семантическая типология фразеологических сочетаний. *Семантика языковых единиц : доклады VI Междунар. конфер.* М., 1998. Т. 1. С. 245–248.
26. Дикарева С. Е. О критериях разграничения вариантов и синонимов во фразеологии. *Прагматика и типология коммуникативных единиц языка*. Днепропетровск, 1989. С. 100–105.

27. Дмитренко А. Символіка меду в родинній обрядовості українців. *Етнічна історія народів Європи*. Луцьк, 2001. Вип. 8. С. 26–30.
28. Дубенец Э. М. Современная английская лексикология. Москва: Глосса-пресс, 2004. 194 с.
29. Ерохина Н. В. Структура и функции идиом: (на материале субстантивных устойчивых словосочетаний и сложных существительных англ. яз.): автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04. Самара, 1999. 24 с.
30. Жуков В. П. Русская фразеология : учебное пособие. М.: Высшая школа, 2006. 408 с.
31. Жуков В. П. Семантика фразеологических оборотов. М. : «Просвещение», 1978. 160 с.
32. Залужна О. О., Головенько В. В. Особливості генези та функціонування синестетичної метафори в оглядах українських страв та продуктів харчування (на матеріалі YouTube відео англійськомовних блогерів). *Типологія мовних значень у діяхронічному та зіставному аспектах* : збірник наук. праць / М. Я. Оленяк (голов. ред.). Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. Вип. 38. С. 62–73. URL: <http://dx.doi.org/10.31558/2075-2970.2019.38.6> (дата звернення: 10.06.2021).
33. Залужна О., Новожилова Д. Семантичні особливості фразеологічних одиниць із гастрономічним компонентом "хлібобулочні вироби" в англійській та українській мовах. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип 40. Том 2. С. 78–83.
34. Запухляк І. М. Структурні та семантичні особливості фразеологізмів з компонентом на позначення неживої природи в англійській та українській мовах : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2021. 252 с.

35. Зацний Ю. А. Соціолінгвістичні аспекти вивчення словникового складу сучасної англійської мови: навчальний посібник. Запоріжжя: ЗДУ, 2004. 284 с.
36. Їжакевич Г. П. Стилiстична класифікація фразеологічних одиниць. 1971. №10. С. 13–21.
37. Казакевич О. «Політична кухня» української ідентичності: гастрономічна традиція як чинник націєтворення у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття. *Емінак: Науковий щоквартальник*. 2019. N. 3 (27). С. 85–93.
38. Коновець С. П. Деякі національно–культурні особливості фразеології (на прикладі іспанської та української мов). К.: Видавничо–поліграфічний центр «Київський університет», 2001. Вип.31. С. 47–49.
39. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова книга, 2003. 448 с.
40. Краснобаєва–Чорна Ж. Семантико–граматична класифікація фразеологізмів у словнику фразеологічних термінів сучасної української мови Донецьк : ДонНУ, 2010. Вип. 21. С. 124–133.
41. Кунин А. В. Английская фразеология. М., 1990. 276 с.
42. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка. М., 1972. 289 с.
43. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка : учебник для ин-тов и фак. иностр. яз. Москва : Высш. шк. ; Дубна : Изд. центр «Феникс», 1996. 381 с.
44. Курило О. Матеріали до української діалектології та фольклористики. К., 1928. 135 с.
45. Ларин Б. А. Очерки по фразеологии. *Уч. зап. ЛГУ*. 1956. № 198. С. 12–15.
46. Левченко О. П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект : монографія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. 349 с.

47. Мацько Л. І. Стилїстика української мови: Підручник. К.: Вища школа, 2003. 462 с.
48. Мелерович А. М. Семантическая структура фразеологических единиц в современном русском языке как лингвистическая проблема: автореф. дис. ... докт. филол. наук: спец. 10.02.01. Л., 1982. 40 с.
49. Молчанова Г. Г. Традиции гастики как отражение национальной и региональной идентичности. *Вестник Московского университета. Лингвистика и межкультурная коммуникация*. М., 2013. № 2. Серия 19. С. 20–26
50. Монин И. Б. Два взгляда на фразеологию. *Сборник научных трудов: Фразеологическая система английского языка*. Челябинск : ЧГПИ, 1985. С. 58–64.
51. Муратова А. С. Еденіє як вираження культури. URL: <http://www.prakultura.ru/school/culture/meal/cultural/>.
52. Набруско І. Імперативний характер гастрономічних практик в рамках соціального простору сучасної людини. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціологія*. К., 2016. Вип. 1. С. 10–14.
53. Ніколенко В. В. Гастрономічні детермінанти суспільного життя: соціологічний вимір. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015. 38 с.
54. Огієнко І. Історія української літературної мови. К., 2001. 440 с.
55. Олгоф Ф. Їжа і філософія : їжте, пийте і будьте щасливі. К. : Темпора, 2011. 346 с.
56. Павлова Н. А. Семантизация фразеологической единицы в контексте словарной статьи (на материале одноязычных учебных словарей). *Фразеология и контекст*. М. : Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза, 1982. Вып. 198. С. 126 – 137.
57. Плюта О. П. Їжа та кухня в системі ціннісно-ментальних символів культури. *Питання культурології*. К. : Київський національний університет культури і мистецтв, 2019. Вип. 35. С. 214–225

58. Потебня О. Естетика і поетика слова: збірник. К., 1985. 301 с.
59. Ревель Ж. Ф. Кухня і культура: Літературна історія гастрономічних смаків від Античності до наших днів. Екатеринбург: У-Фактория, 2004. 336 с.
60. Семенова М. Мы – славяне. Популярная энциклопедия. Санкт-Петербург: Азбука-классика. 2010. 560 с.
61. Синявський О. Норми української літературної мови. Львів: Укр. вид-во, 1941. 363 с.
62. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. К.: Наукова думка, 1973. 278 с.
63. Смеричанський С. С. Нариси з української синтакси: у зв'язку з фразеологією та стилістикою. Х.: Радянська школа, 1932. 275 с.
64. Старчаєнко О. Т., Неміріч О. В. Українська кухня. Х.: Фактор, 2012. 208 с.
65. Супрун А. П. Семантико-стилістичні особливості фразеологічних одиниць (на матеріалі поетичних творів Максима Рильського): дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01. Миколаїв, 1999. 302 с.
66. Творун С. Сакральна цінність хліба в українській народній культурі: традиційні поминальні хліби. *Музей Івана Гончара. Національний центр народної культури*. 2013. URL: <https://honchar.org.ua/p/sakralna-tsinnist-hliba-vukrajinskij-narodnij-kulturi-tradytsijni-pomynalni-hliby/> (дата звернення: 10.06.2021).
67. Ткаченко Б. Нарис української стилістики. Х., 1930. Лекція I. – С. 1–20, Лекція II – С. 1–19, Лекція III – С. 1–21, Лекція IV – С. 1–17, Лекція V – С. 1–18.
68. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови: навч. посіб. Луганськ : Альма-матер, 2007. С. 238–262
69. Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка. М.: Высшая школа, 1963. С. 127–133.
70. Archaeobotanical Evidence Reveals the Origins of Bread 14,400 Years Ago in Northeastern Jordan / A. ArranzOtaegui, A. G. Carretero, M. N. Ramsey,

Q. D. Fuller, T. Richter. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 2018. № 115 (31). P. 7925–7930. URL: <http://doi.org/10.1073/pnas.1801071115> (дата звернення: 10.06.2021).

71. Ashley B., Hollows J., Jones S., Taylor B. *Food and Cultural Studies*. N. Y. : Routledge, 2004. 83 с.

72. Cocking L. Why the UK Has So Many Words for bread? *BBC News. Food & Hospitality*. 18th July 2018. URL: <https://www.bbc.com/travel/article/20180717-why-the-uk-has-so-many-words-for-bread> (дата звернення: 10.06.2021).

73. Dunbar R. I. M. Breaking Bread: the Functions of Social Eating. *Adaptive Human Behavior and Physiology*. 2017. Vol. 3. P. 198–211. <https://doi.org/10.1007/s40750-017-0061-4> (дата звернення: 10.06.2021).

74. Hayden B. Feasting in prehistoric and traditional societies. *Food and the status quest: An interdisciplinary perspective* (p. 127). In P. Wilson, P. Weissner, & W. Schiefenhövel (Eds.). Oxford : Berghahn, 1996. P. 27–148.

75. Renfrew J. *Food and Cooking in Medieval Britain*, English Heritage. 1985. 47 с.

76. Skandera P. *Phraseology and Culture in English*. Berlin : Walter de Gruyter, 2007. 511 с.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

77. Англо–український фразеологічний словник. К. : т-во «Знання», 2005. 1056 с.

78. Баранцев К. Т. Англо–український фразеологічний словник. К. : «Знання», 2005. 1056 с.

79. Білоноженко В. М. Фразеологічний словник української мови. К. : Наукова думка, 1993. 325 с.

80. Большой англо–русский фразеологический словарь. М. : «Русский язык», 2005. 1210 с.

81. Кротевича Є. В. Словник лінгвістичних термінів. Львів, 1957. 195 с.

82. Кунин А. В. Англо–русский фразеологический словарь. М.: Русский язык, 2000. 512 с.
83. Медведєва Л. М. Англо–українсько–російський словник усталених виразів. Київ–Тернопіль: Ной, 1992. 493 с.
84. Новий тлумачний словник української мови у чотирьох томах. К., 1999. Т. 4.
85. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологічний словник української мови. Київ : Освіта, 1998. 224 с.
86. Collins Cobuild Dictionary of Idioms. L.: Harper Collins Publishers, 1997. 493 с.
87. Longman Idioms Dictionary (LID). Longman Ltd., 1998. 398 p.
88. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. London, 1974.
89. Oxford Idioms Dictionary for learners of English. Oxford: OUP, 2004. 543 с.
90. Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language. Unabridged. New–York, 1993.

ДОДАТКИ

Додаток А

Табл. А.1. Продуктивність ФО із гастрономічним компонентом
в англійській мові

Група	К-сть (391)	Компонент	К-сть	%	Приклад
Хлібобулочні вироби	161	<i>Bread</i>	58	14,8	<i>Break bread with smd</i>
		<i>Pie</i>	46	9,2	<i>As easy as pie</i>
		<i>Cake</i>	36	11,7	<i>A piece of cake</i>
		<i>Cookie</i>	21	5,3	<i>Smart cookie</i>
Молочні продукти	69	<i>Milk</i>	21	5,3	<i>Milktoast</i>
		<i>Cheese</i>	19	4,8	<i>Big cheese</i>
		<i>Butter</i>	26	6,6	<i>Butter up to smd</i>
		<i>Cream</i>	3	0,7	<i>Cream of the crop</i>
М'ясо	46	<i>Meat</i>	11	2,8	<i>Easy meat</i>
		<i>Beef</i>	15	3,8	<i>Beef abot smn</i>
		<i>Pork</i>	2	0,5	<i>Pork barrel</i>
		<i>Bacon</i>	5	1,2	<i>Bring home bacon</i>
		<i>Lamb</i>	10	2,5	<i>On the lamb</i>
		<i>Mutton</i>	2	0,5	<i>Be mutton dressed as lamb</i>
		<i>Steak</i>	1	0,2	<i>All sizzle and no steak</i>
Фрукти	42	<i>Apple</i>	22	5,6	<i>Apple of one's eye</i>
		<i>Banana</i>	8	2	<i>Banana republic</i>
		<i>Grape</i>	4	1	<i>Sour grapes</i>
		<i>Peach</i>	3	0,7	<i>Peach of smn</i>
		<i>Plum</i>	2	0,5	<i>Plum in one's mouth</i>
		<i>Orange</i>	3	0,7	<i>Squeeze an orange</i>
Овочі	35	<i>Potato</i>	10	2,5	<i>Mouse potato</i>
		<i>Beet</i>	3	0,2	<i>Beet</i>
		<i>Beans</i>	7	1,7	<i>Be full of beans</i>
		<i>Carrot</i>	4	1	<i>Carrot top</i>
		<i>Pea</i>	3	0,7	<i>Pea-brained</i>
		<i>Salad</i>	2	0,5	<i>Toss salad</i>
		<i>Mushroom</i>	3	0,7	<i>Like mushroom</i>
		<i>Cabbage</i>	3	0,7	<i>Cabbagehead</i>
Ягоди	21	<i>Cherry</i>	16	4	<i>Bowl of cherries</i>
		<i>Berry</i>	2	0,5	<i>As brown as berry</i>
		<i>Gooseberry</i>	2	0,5	<i>Play gooseberry</i>
		<i>Raspberry</i>	1	0,2	<i>Blow a raspberry</i>
Горіхи	17	<i>Nut</i>	10	2,5	<i>Nut smn</i>
		<i>Peanut</i>	5	1,2	<i>For peanuts</i>
		<i>Chestnut</i>	2	0,5	<i>Old chestnut</i>

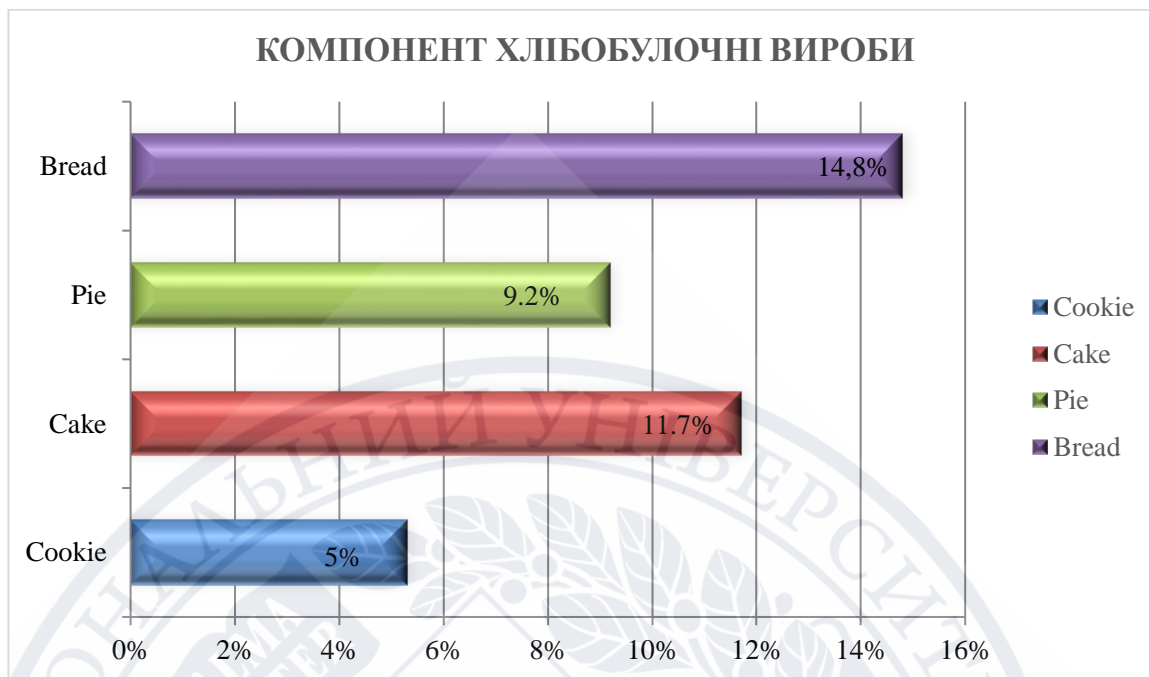

Рис. А.1. Фразеологічні одиниці із компонентом «хлібобулочні вироби» в англійській мові

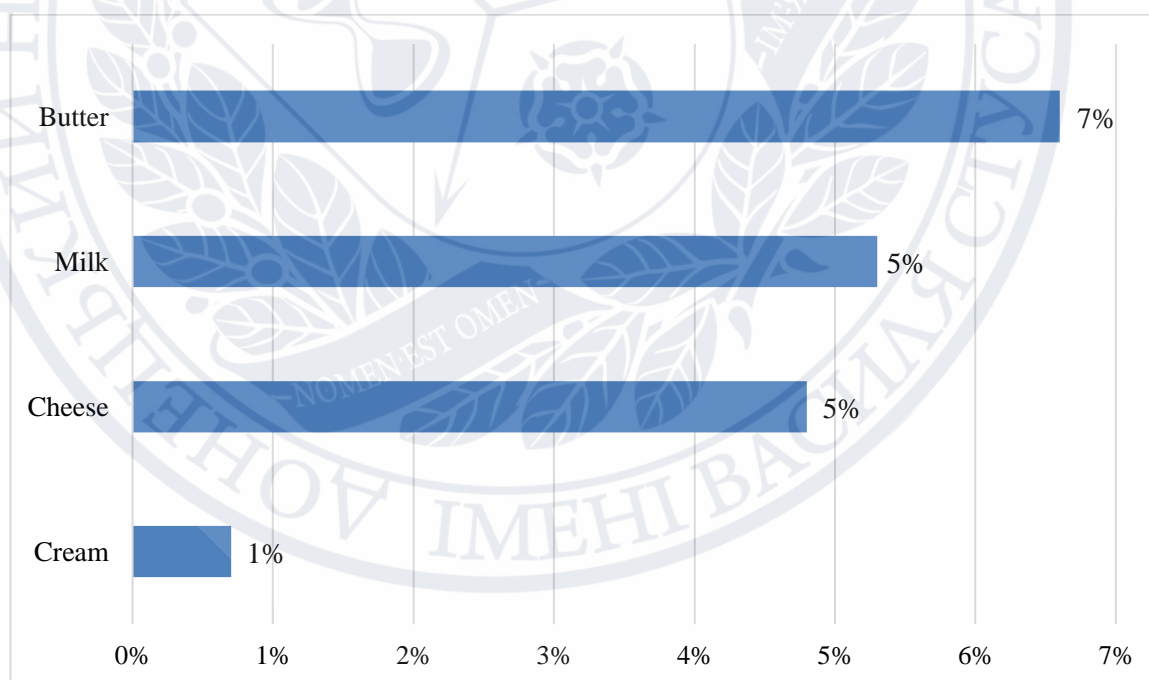

Рис. А.2. Фразеологічні одиниці із компонентом «молочні продукти» в англійській мові

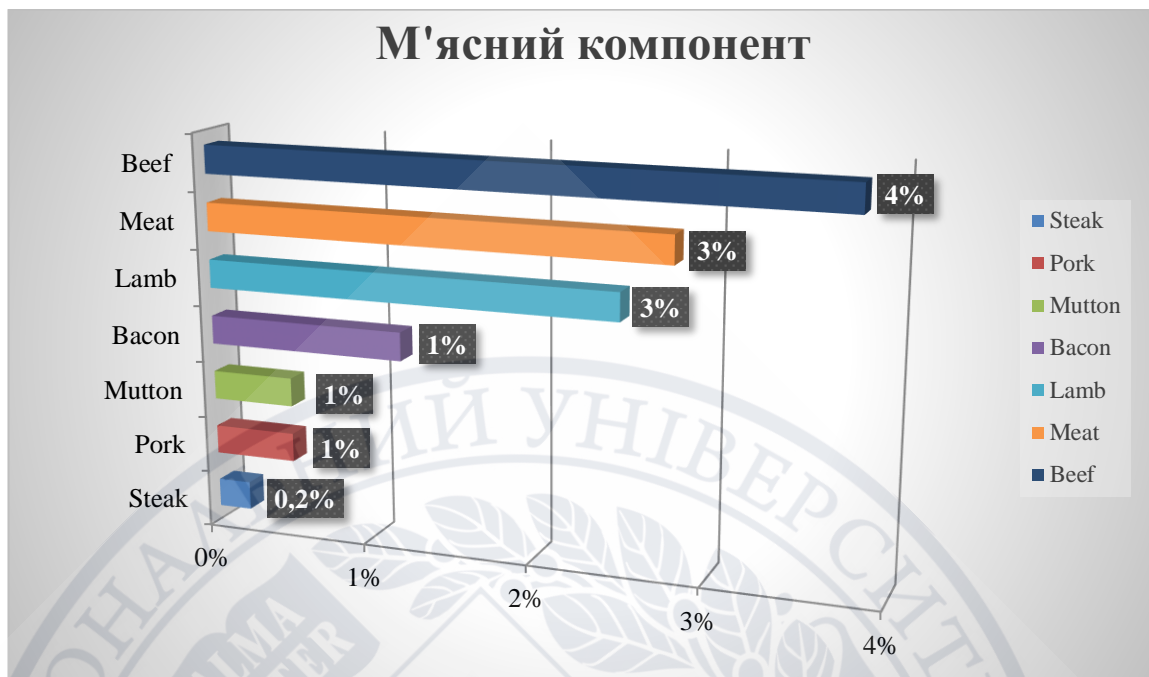

Рис. А.3. Фразеологічні одиниці із компонентом «м'ясні продукти» в англійській мові

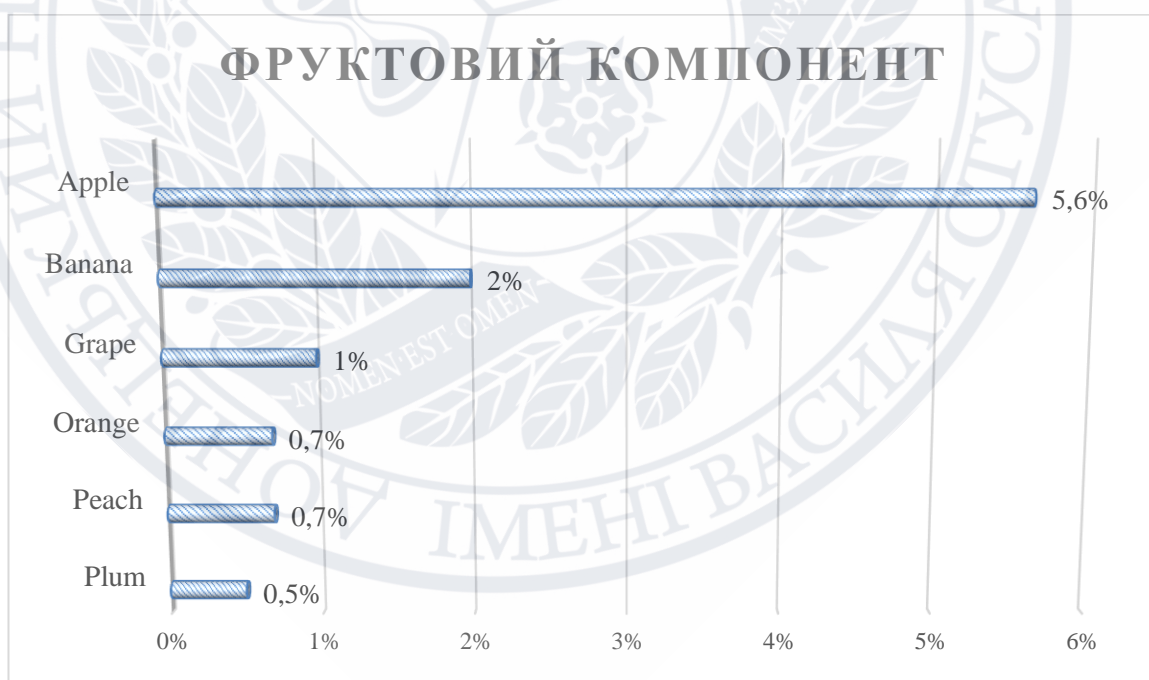

Рис. А.4. Фразеологічні одиниці з компонентом «фрукти» в англійській мові

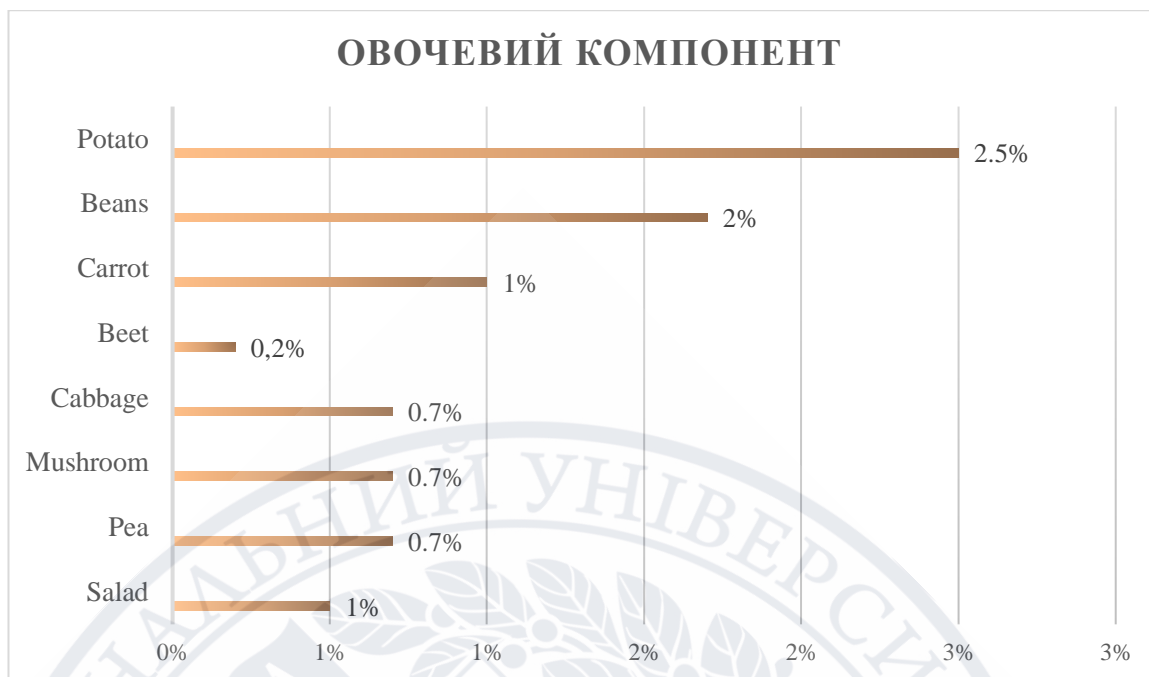

Рис. А.5. Фразеологічні одиниці з компонентом «овочі» в англійській мові

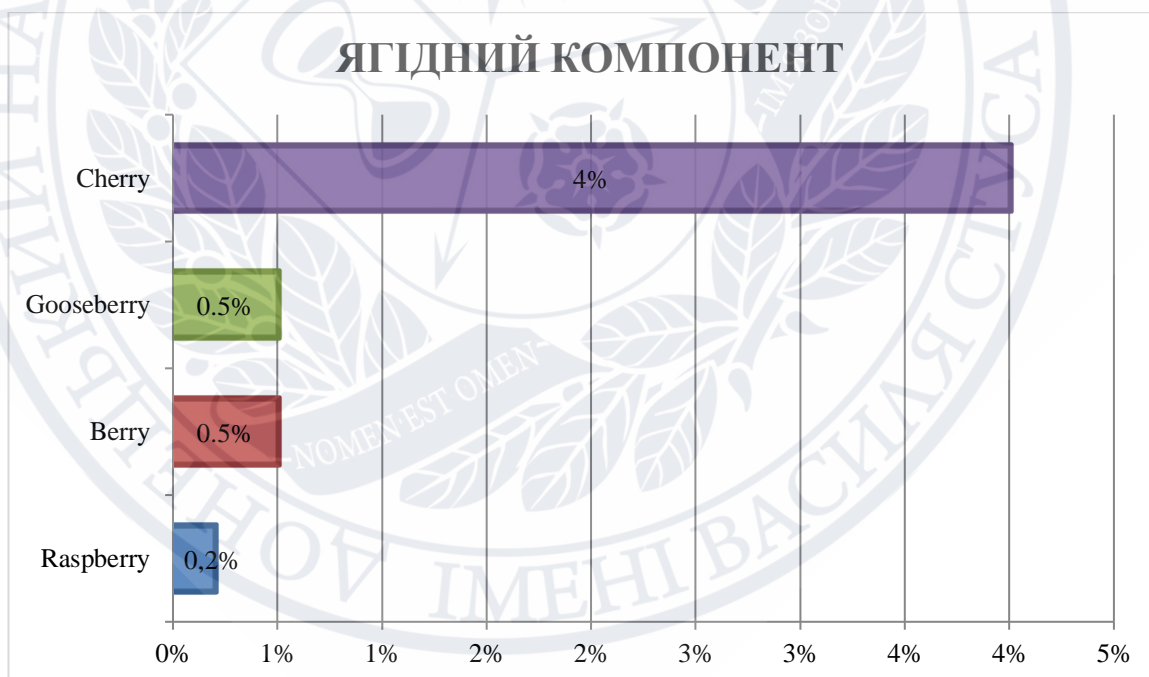

Рис. А.6. Фразеологічні одиниці з компонентом «ягоди» в англійській мові

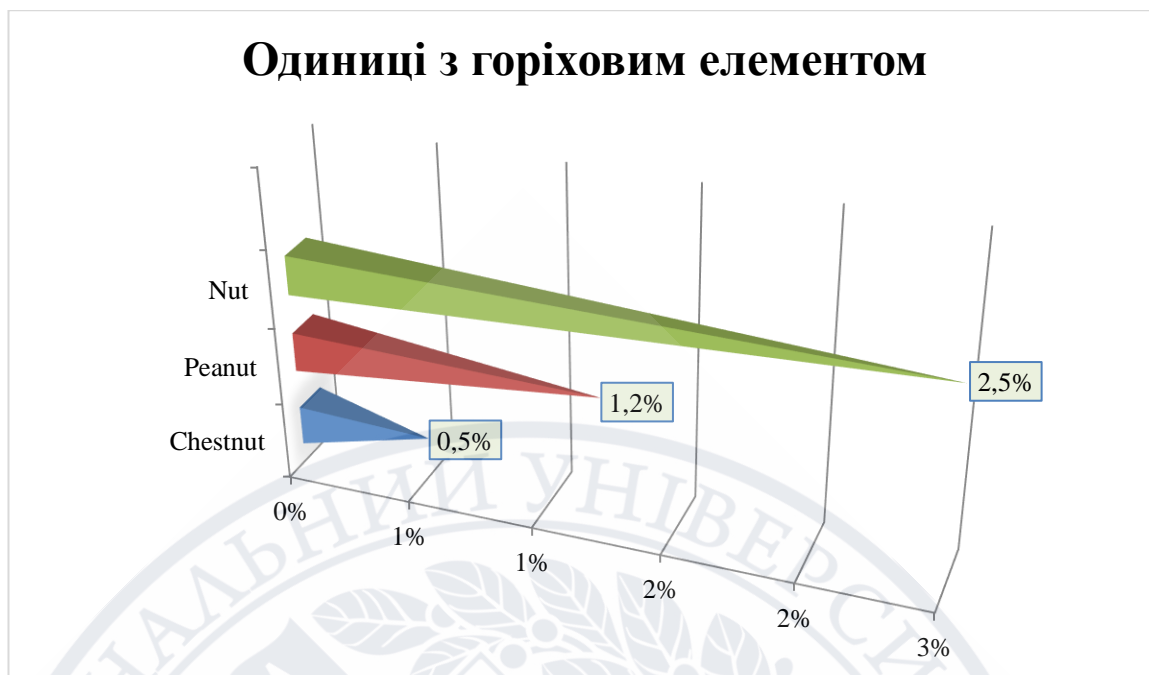

Рис. А.6. Фразеологічні одиниці з компонентом «горіхи» в англійській мові

Додаток Б

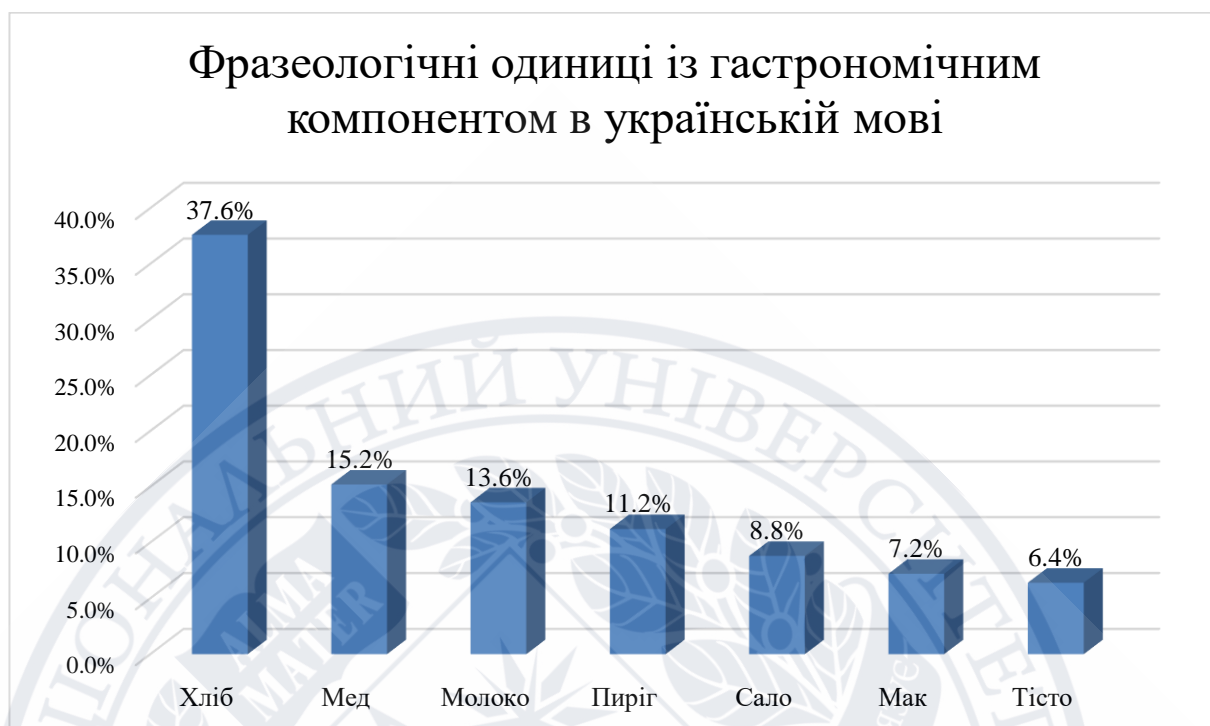

Рис. Б.1. Продуктивність фразеологізмів із гастрономічним компонентом в українській мові

Компонент	К-сть (125 од.)	%	Приклад
<i>Хліб</i>	47	37,6	<i>тяжкий хліб</i>
<i>Мед</i>	19	15,2	<i>як мед, то й ложкою</i>
<i>Молоко</i>	17	13,6	<i>як молоко та кров</i>
<i>Пиріг</i>	14	11,2	<i>надувся як гречаний пиріг</i>
<i>Сало</i>	11	8,8	<i>як салом по губах</i>
<i>Мак</i>	9	7,2	<i>хоч маком сій</i>
<i>Тісто</i>	8	6,4	<i>з іншого тіста</i>

Таб. Б.1. Продуктивність фразеологізмів із гастрономічним компонентом в українській мові